

KAP-4101-06-00/2013
Nr ewid. 35/2014/P/13/196/KAP

Informacja o wynikach kontroli

**TRWAŁOŚĆ PROJEKTÓW
WSPÓŁFINANSOWANYCH
Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH
NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH
REGIONALNYCH PROGRAMÓW OPERACYJNYCH**

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Dyrektor

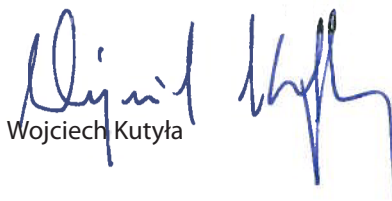
Departamentu Administracji Publicznej:

Bogdan Skwarka

Akceptuję:

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Wojciech Kutyla

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Krzysztof Kwiatkowski

Warszawa, dnia 30. 06. 2014r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

1. ZAŁOŻENIA KONTROLI	7
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	9
2.1. Ocena kontrolowanej działalności	9
2.2. Uwagi i wnioski	11
3. WYNIKI KONTROLI	14
3.1. Monitorowanie i kontrola zachowania trwałości projektów	14
3.2. Odzyskiwanie środków w związku z niedotrzymaniem przez beneficjenta obowiązków w zakresie zachowania trwałości	25
3.3. Realizacja projektu przez beneficjenta zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie dotyczącymi zakazu poddania projektu w okresie trwałości znaczącej modyfikacji	27
3.4. Realizacja projektu przez beneficjenta zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie dotyczącymi innych obowiązków w okresie trwałości	29
3.5. Realizacja przez beneficjentów obowiązków sprawozdawczych w okresie trwałości	33
4. INFORMACJE DODATKOWE	34
5. ZAŁĄCZNIKI	38

Wykaz stosowanych skrótów i pojęć¹

beneficjent	osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, realizująca projekty finansowane z budżetu państwa lub ze źródeł zagranicznych na podstawie decyzji lub umowy o dofinansowanie projektu (zgodnie z art. 5 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju ¹)
dofinansowanie publiczne	współfinansowanie projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych ze środków pochodzących z budżetu państwa oraz z funduszy strukturalnych
okres trwałości	okres, w którym założone cele projektu muszą zostać utrzymane, a projekt nie może być poddany zasadniczej modyfikacji w rozumieniu art. 57 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 ² . Minimalny okres trwałości to okres 5 lat od daty zakończenia projektu lub 3 lat od daty zakończenia projektu gdy beneficjent posiada status MŚP, a projekt jest objęty zasadami pomocy publicznej
mały przedsiębiorca	przedsiębiorca, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych: 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz 2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 10 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 10 milionów euro (art. 105 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej ³)
średni przedsiębiorca	przedsiębiorca, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych: 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz 2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 milionów euro (art. 106 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej)
podręcznik procedur	instrukcja wykonawcza Instytucji Zarządzającej lub Instytucji Pośredniczącej, która określa szczegółowe procedury wewnętrzne postępowania pracowników komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację zadań dotyczących wdrażania programu operacyjnego
pomoc publiczna	pomoc państwa spełniająca przesłanki określone w art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ⁴ (dawny art. 87 TWE), udzielana zgodnie z odrębnymi przepisami prawa unijnego i krajowego

¹ Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 ze zm.

² Dz. U. L 210 z 31.7.2006 r., s. 25 ze zm.

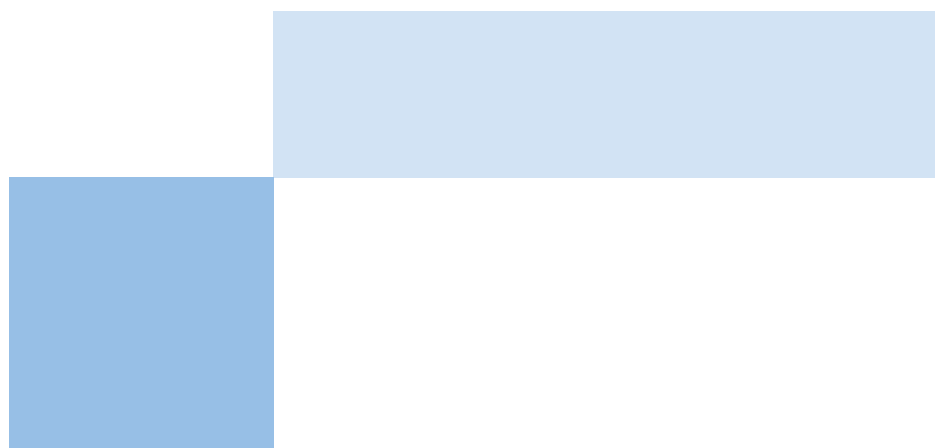
³ Dz. U. z 2013 r. Nr 672 ze zm.

⁴ Dz. U. C 115 z 9.5.2008, s. 47.

umowa o dofinansowanie projektu	umowa zawarta z beneficjentem, na podstawie której beneficjent realizuje projekt współfinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO); załącznikiem do umowy jest m. in. wniosek o dofinansowanie
ustawa o NIK	ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵
wniosek o dofinansowanie projektu	wniosek składany przez wnioskodawcę na realizację projektu w ramach RPO, zawiera m.in. wskaźniki produktu i rezultatu zaplanowane do realizacji w ramach współfinansowanego projektu
zakończenie projektu	termin zakończenia realizacji projektu określony w umowie o dofinansowanie z uwzględnieniem przepisów art. 88 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Za datę zakończenia realizacji projektu dla potrzeb trwałości przyjmuje się dzień, w którym zostały spełnione łącznie następujące kryteria: czynności w ramach projektu zostały faktycznie przeprowadzone (zakończenie rzeczowe projektu) oraz wszystkie wydatki beneficjenta oraz odnośnego wkładu publicznego zostały opłacone
zasadnicza modyfikacja (znacząca modyfikacja)	pojęcie „trwałości projektu” – zgodnie z Krajowymi wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego dotyczącymi kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007–2013 – rozumiane jest jako niepoddanie projektu tzw. zasadniczej modyfikacji, niekiedy zwanej też znaczącą modyfikacją, tj.: a) modyfikacji mającej wpływ na charakter lub warunki realizacji projektu lub powodującej uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny, oraz b) wynikającej ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej. Zasadnicza modyfikacja oznacza jednocześnie spełnienie co najmniej jednego z warunków wymienionych w pkt a) i co najmniej jednego z warunków wymienionych w pkt b)
UE	Unia Europejska
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
MŚP	Mały lub średni przedsiębiorca
RPO	Regionalny Program Operacyjny
LRPO	Lubuski Regionalny Program Operacyjny
MRPO	Małopolski Regionalny Program Operacyjny
RPO WSL	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego
MCP	Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości
ŚCP	Śląskie Centrum Przedsiębiorczości
UM	Urząd Marszałkowski

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

- MIR** Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
- MRR** Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
- ETO** Europejski Trybunał Obrachunkowy
- KE** Komisja Europejska
- IC** Instytucja Certyfikująca
- IW** Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)
- IP** Instytucja Pośrednicząca
- IZ** Instytucja Zarządzająca

Temat i nr kontroli

Trwałość projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych na przykładzie wybranych Regionalnych Programów Operacyjnych – P/13/196

Wprowadzenie

Jednym z celów wykorzystywania środków z funduszy strukturalnych jest zwiększenie konkurencyjności regionów, w tym zapewnienie trwałych pozytywnych zmian w gospodarce. Na instytucje zaangażowane we wdrażanie funduszy nałożony jest obowiązek zapewnienia zachowania przez beneficjentów wymogu trwałości projektu. Instytucje te monitorują zachowanie trwałości projektów przede wszystkim poprzez monitorowanie stopnia utrzymania przez beneficjentów osiągniętych wskaźników projektu, zadeklarowanych we wnioskach o dofinansowanie.

Prawo polskie nie reguluje kwestii trwałości projektu. Podstawę prawną w tej kwestii stanowi art. 57 ust. 1 rozporządzenia 1083/2006, z którego wynika m.in., iż państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca zapewniają, że operacja obejmująca inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne zachowuje wkład funduszy, wyłącznie jeżeli operacja ta, w terminie pięciu lat od zakończenia operacji lub trzech lat od zakończenia operacji przez małe i średnie przedsiębiorstwa w przypadku, gdy państwa członkowskie skorzystały z możliwości skrócenia tego terminu w celu utrzymania inwestycji, które nie zostaną poddane zasadniczym modyfikacjom.

Minister Rozwoju Regionalnego wydał *Krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007–2013*⁶, które określają m.in. zasady zachowania trwałości projektu (rozdział 5.3). Z powyższych wytycznych wynika m.in., że w przypadku projektów realizowanych w celu utrzymania inwestycji lub miejsc pracy stworzonych przez małe i średnie przedsiębiorstwa, okres trwałości wynosi 3 lata od daty zakończenia projektu.

Instytucja udzielająca dotacji beneficjentowi postępuje zgodnie z art. 57 ust. 1 rozporządzenia 1083/2006 oraz według przyjętych wytycznych i procedur wewnętrznych oraz zapisów umów o dofinansowanie projektów zawartych z beneficjentami.

Uzasadnienie podjęcia kontroli

Kontrolę podjęto z własnej inicjatywy NIK. Temat kontroli mieści się w głównym priorytetowym kierunku kontroli NIK – *Zapewnienie bieżącej i długookresowej stabilności finansowej państwa*, przyjętym do realizacji na lata 2012–2014. Dla zapewnienia długookresowej stabilności finansowej państwa w okresie pogorszenia sytuacji gospodarczej, kluczowa jest trwałość rezultatów osiągniętych w ramach projektów współfinansowanych ze środków unijnych.

Potrzeba przeprowadzenia kontroli wynikała z istotnych ryzyk stwierdzenia nieprawidłowości. W wyniku analizy dokumentów, artykułów prasowych, wyników kontroli NIK⁷ m.in. stwierdzono, że:

⁶ Dokument ten został opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa pod adresem: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Dokumenty/wytycznepolskie/who/Strony/wytyczne.aspx>.

⁷ Np. Informacja o wynikach kontroli realizacji przez beneficjentów spoza sektora finansów publicznych projektów współfinansowanych ze środków funduszy europejskich – na przykładzie Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, NIK, marzec 2012. Informacja o wynikach kontroli wykorzystania środków Unii Europejskiej w ramach realizacji Działania 4.4. Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w latach 2007–2011. NIK, lipiec 2012. Informacja o wynikach kontroli realizacji Działania III.2 RPO województwa łódzkiego – wsparcie inwestycyjne dla przedsiębiorców. NIK, grudzień 2011.

- ♦ system monitoringu i sprawozdawczości nie rejestruje m.in. liczby przypadków i przyczyn niedotrzymania okresu trwałości,
- ♦ istnieje zagrożenie, że część projektów w okresie trwałości nie będzie faktycznie kontynuowana,
- ♦ miejsca pracy utworzone w ramach projektów nie są trwałe,
- ♦ przypadki zaprzestania prowadzenia firmy utworzonej w wyniku realizacji projektu m.in. z powodu: braku klientów / odbiorców, braku płynności finansowej, zbyt dużej konkurencji ze strony innych firm, zbyt wysokich kosztów produkcji / świadczenia usług, trudnej sytuacji rynkowej z powodu kryzysu gospodarczego.

Cel i zakres kontroli

Celem kontroli była ocena realizacji zadania dotyczącego zapewnienia zachowania trwałości projektów przez instytucje zaangażowane we wdrażanie trzech wybranych Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) oraz beneficjentów realizujących projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach tych programów.

W Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubuskiego (wykonującym zadania IZ Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego (LRPO)), w Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości (wykonującym zadania IP Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego (MRPO)), w Śląskim Centrum Przedsiębiorczości (wykonującym zadania IP Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego (RPO WSL)), oceniano realizację zadania dotyczącego monitorowania i kontroli zachowania trwałości projektów oraz odzyskiwania przez te instytucje środków w związku z niedotrzymaniem przez beneficjentów obowiązków w zakresie zachowania trwałości.

U 12 beneficjentów oceniono realizację projektów współfinansowanych w ramach trzech RPO pod względem zgodności z postanowieniami umowy o dofinansowanie dotyczącymi zakazu poddania projektu w okresie trwałości znaczącej modyfikacji i pozostałych obowiązków w okresie trwałości, w tym obowiązków sprawozdawczych.

Kontrola w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubuskiego, w Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości i w Śląskim Centrum Przedsiębiorczości została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK, pod względem kryteriów legalności, gospodarności i rzetelności (art. 5 ust. 2 ustawy o NIK). Kontrola beneficjentów projektów współfinansowanych z EFRR w ramach RPO została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów legalności i gospodarności określonych w art. 5 ust. 3 tej ustawy.

Badaniami kontrolnymi objęto okres od 1 stycznia 2007 r. do 30 listopada 2013 r. Wykaz jednostek objętych kontrolą zawiera załącznik nr 3 do niniejszej Informacji.

2.1 Ocena kontrolowanej działalności

W ocenie NIK działania w zakresie monitorowania i kontroli trwałości projektów, w ramach trzech objętych kontrolą RPO, były na ogół skuteczne i zapewniały wykrywanie nieprawidłowości dotyczących niezachowania trwałości projektów. Kontrolowani beneficjenci, poza nielicznymi przypadkami, należycie wywiązywali się z obowiązków związanych z zachowaniem trwałości projektów zrealizowanych z dofinansowaniem pochodzącym z funduszy strukturalnych.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego (wykonujący zadania Instytucji Zarządzającej dla Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego), Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości (wykonujące zadania Instytucji Pośredniczącej dla Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego) oraz Śląskie Centrum Przedsiębiorczości (wykonujące zadania Instytucji Pośredniczącej dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego) na ogół prawidłowo realizowały zadania dotyczące monitorowania trwałości projektu i kontroli w okresie trwałości⁸. W szczególności instytucje te:

- ♦ **monitorowały trwałość projektów po ich zakończeniu i końcowym rozliczeniu przez beneficjentów, na podstawie składanych przez nich sprawozdań / oświadczeń.**

Kontrolowane instytucje terminowo i zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego⁹ oraz z ustanowionymi procedurami weryfikowały sprawozdania/oświadczenia składane przez beneficjentów przy pomocy list sprawdzających stanowiących załączniki do procedur. W przypadku wystąpienia błędów/niejasności wzywały beneficjenta do uzupełnienia sprawozdania lub złożenia dodatkowych wyjaśnień [str. 15, 18, 20].

- ♦ **przeprowadzały kontrole dofinansowanych projektów w okresie trwałości.**

Kontrole zachowania trwałości projektów przeprowadzane były przez badane instytucje zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego oraz z ustanowionymi procedurami wewnętrznymi, w zakresie wynikającym z list sprawdzających. Informacje pokontrolne przekazane były beneficjentom bez przekroczenia terminów określonych w Instrukcjach [str. 18, 19, 21].

- ♦ **prowadziły działania w celu odzyskania środków w związku z niedotrzymaniem przez beneficjentów obowiązków w zakresie zachowania trwałości.**

Badane instytucje, zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego oraz z ustanowionymi procedurami wewnętrznymi, w przypadku ujawnienia niewypełniania przez beneficjentów obowiązków w zakresie zachowania trwałości projektów, rejestrowały takie ustalenia w Krajowym Systemie Informatycznym. Instytucje te wydawały decyzje w sprawie zwrotu całości lub części dofinansowania w związku z niedotrzymywaniem przez beneficjenta obowiązków zachowania trwałości projektu, zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego i z ustanowionymi procedurami wewnętrznymi [str. 26].

⁸ Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie jedną instytucję, a dwie instytucje pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości. NIK stosuje trzystopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁹ Krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007–2013 (rozdział 5.3). Dokument ten został opublikowany na stronie internetowej MRR pod adresem: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Dokumenty/wytycznepolskie/who/Strony/wytyczne.aspx>.

Stwierdzone nieprawidłowości w trakcie kontroli NIK przeprowadzonej w instytucjach odpowiedzialnych za monitorowanie i kontrolę dotyczącą zachowania trwałości projektów polegały głównie na:

- ♦ niedochowaniu przez jedną z trzech skontrolowanych instytucji¹⁰ terminów kierowania pisemnych wezwań do beneficjentów w przypadku niezłożenia w obowiązujących terminach sprawozdań o zachowaniu trwałości. Dotyczyło to trzech spośród 34 skontrolowanych przypadków, a opóźnienia wynosiły od dwóch do 29 dni, a w jednym przypadku 8 miesięcy, w stosunku do terminu wynikającego z Podręcznika procedur [str. 16];
- ♦ nierzetelnym przeprowadzeniu czynności kontrolnych przez jedną instytucję¹¹ w przypadku jednej z czterech kontroli trwałości objętych badaniem NIK w tej instytucji, ponieważ w listach sprawdzających i w informacji o wynikach kontroli niezasadnie pominięto niektóre ustalenia stanu faktycznego [str. 22];
- ♦ sporządzeniu trzech informacji pokontrolnych przez jedną z trzech kontrolowanych instytucji¹² z opóźnieniem od 28 do 44 dni, co było niezgodne z pkt. 7.4.9 Podręcznika procedur [str. 18];
- ♦ niepełnej realizacji zakresu kontroli w przypadku dwóch spośród pięciu kontroli trwałości przeprowadzonych przez jedną z badanych przez NIK instytucji¹³, co było niezgodne z pkt. 7.4.5d załącznika do Podręcznika procedur [str. 19].

Kontrola NIK wykazała, że 11 spośród 12 beneficjentów objętych kontrolą¹⁴, w całym trzyletnim okresie obowiązywania wymogu zachowania trwałości realizowanego projektu nie dokonywało znaczącej modyfikacji, tj. postępowali zgodnie z art. 57 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Zgodnie z przytoczonym przepisem jako zasadnicze modyfikacje uznaje się modyfikacje wynikające ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury, albo z zaprzestania działalności produkcyjnej i mające wpływ na charakter i warunki realizacji operacji lub powodujące uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez beneficjenta.

Ośmiu spośród 12 beneficjentów objętych kontrolą w okresie trwałości projektu terminowo przedłożyło do IZ/IP sprawozdania/oświadczenia, w których potwierdzali, że w projekcie nie nastąpiły zasadnicze modyfikacje [str. 33]. Jedenastu spośród 12 skontrolowanych beneficjentów w swoich sprawozdaniach/oświadczeniach przekazywanych do instytucji udzielających dotacji potwierdziło, że wypełnili inne wymogi obowiązujące w okresie trwałości, tj.:

- ♦ **utrzymywali osiągnięte na zakończenie realizacji projektu wskaźniki** produktu zgodnie z danymi określonymi we wniosku o dofinansowanie projektu oraz wartością docelową uzyskaną na zakończenie realizacji projektu [str. 28]. Wskaźniki rezultatu planowane do osiągnięcia po zakończeniu realizacji projektu zostały w dziewięciu przypadkach w pełni osiągnięte [str. 28];
- ♦ **nie zmienili statusu podatnika VAT w kontekście kwalifikowalności poniesionych wydatków** [str. 33];

¹⁰ Instytucja Zarządzająca Lubuskim Regionalnym Programem Operacyjnym.

¹¹ Instytucja Pośrednicząca Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego.

¹² Instytucja Zarządzająca Lubuskim Regionalnym Programem Operacyjnym.

¹³ Instytucja Zarządzająca Lubuskim Regionalnym Programem Operacyjnym.

¹⁴ NIK oceniła pozytywnie dziewięciu beneficjentów; pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości dwóch beneficjentów; negatywnie jednego beneficjenta.

- ♦ **przestrzegali zakazu podwójnego dofinansowania wydatków poniesionych w ramach projektów**¹⁵ [str. 33];
- ♦ **po zakończeniu realizacji projektu stosowali wymagane środki informowania i promocji** o współfinansowaniu projektu ze środków europejskich, zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie. Spośród 12 beneficjentów objętych kontrolą 11 stosowało odpowiednie środki informowania i promocji projektu, zgodnie z umową o dofinansowanie projektu, np.: tablice informacyjne, stałe tablice pamiątkowe, naklejki informacyjne, plakaty, ulotki, itp. W dokumentach związanych z realizacją projektu zamieszczali oni informacje o udziale Unii Europejskiej we współfinansowaniu projektu, a miejsca realizacji projektu oznaczali logo UE wraz z informacją o dofinansowaniu projektu z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach danego RPO [str. 31];
- ♦ **zapewniali archiwizację dokumentacji związanej z projektem.** Spośród 12 beneficjentów dziesięciu archiwizowało dokumentację zgodnie z umową o dofinansowanie projektu. [str. 30]

Stwierdzone nieprawidłowości w trakcie kontroli przeprowadzonej u beneficjentów polegały głównie na:

- ♦ wysłaniu sprawozdań dotyczących trwałości z opóźnieniem od 6 do 27 dni przez trzech spośród 12 skontrolowanych beneficjentów [str. 33], co było niezgodne z umową o dofinansowanie;
- ♦ naruszeniu postanowień §10 ust. 2 umowy o dofinansowanie oraz przepisów art. 30 ust. 1 pkt 2, art. 55 pkt 3, art. 5 ust. 2 w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. d, pkt 2 i 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁶ podczas realizacji jednego ze wskaźników produktu przez jednego z 12 skontrolowanych beneficjentów [str. 28];
- ♦ niezyskaniu i nieutrzymaniu w okresie trwałości trzech wskaźników rezultatu przez trzech beneficjentów, co stanowiło naruszenie postanowień umowy o dofinansowanie [str. 29];
- ♦ podaniu przez jednego ze skontrolowanych beneficjentów w sprawozdaniu o zachowaniu trwałości projektu niezgodnej ze stanem faktycznym informacji dotyczącej utrzymania wskaźników rezultatu po zakończeniu realizacji projektu [str. 33];
- ♦ oznakowaniu jednego projektu przy pomocy tablicy informacyjnej, której wymiary nie były zgodne z instrukcją Instytucji Zarządzającej obowiązującą beneficjentów na podstawie umów o dofinansowanie [str. 32];
- ♦ niezarchiwizowaniu przez dwóch spośród 12 skontrolowanych beneficjentów niektórych dokumentów związanych z realizacją projektu, np. kopii przekazanego do IP sprawozdania o zachowaniu trwałości projektu lub kopii wniosku o płatność końcową, co było niezgodne z postanowieniami umowy o dofinansowanie [str. 30]. W jednym przypadku kontrola NIK stwierdziła brak wewnętrznych procedur przechowywania i archiwizacji dokumentacji dotyczącej realizacji projektu [str. 30].

2.2 Uwagi i wnioski

1. Beneficjentom sprawia trudność duża liczba zasad dotyczących zachowania trwałości projektu. W ramach swoich obowiązków kontrolnych Instytucja Zarządzająca/Instytucja Pośrednicząca sprawdza po zakończeniu realizacji projektu zgodność z wymaganiami dotyczącymi

¹⁵ Podwójne finansowanie oznacza niedozwolone zrefundowanie całkowite lub częściowe danego wydatku dwa razy ze środków publicznych – wspólnotowych lub krajowych.

¹⁶ Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.

niewprowadzenia przez beneficjenta znaczącej modyfikacji projektu¹⁷ oraz innych obowiązków w okresie trwałości dotyczących: archiwizacji dokumentacji projektowej, informowania i promocji projektu, przestrzegania zakazu podwójnego finansowania, kwalifikowalności podatku VAT, utrzymania wskaźników produktu i rezultatu. W przypadku niezachowania trwałości projektu beneficjent zobowiązany jest do zwrotu dofinansowania, zgodnie z umową o dofinansowanie projektu. Umowa nakłada także obowiązek realizacji projektu, by ponoszenie wydatków następowało w sposób zapewniający osiągnięcie celów (produktów i rezultatów) zakładanych we wniosku o dofinansowanie.

2. Beneficjenci nie zawsze mają odpowiednią wiedzę, jak prawidłowo powinna być archiwizowana dokumentacja, należałoby zatem upowszechniać informacje w tym zakresie wśród beneficjentów. Zdaniem NIK, dobrą praktyką było wydanie *Wytocznych w zakresie zasad archiwizacji dokumentów związanych z realizacją projektów w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013*. Dokumentacja dotycząca projektu powinna być przechowywana przez beneficjentów do dnia 31 grudnia 2020 r., a jeżeli przedłuży się rozliczenie końcowe programu operacyjnego (tzw. zamknięcie programu), w ramach którego projekt otrzymał dofinansowanie, to nawet dłużej. Ustalenia kontroli NIK wskazują, że przedsiębiorcy-beneficjenci mają problem ze zgromadzeniem pełnej dokumentacji projektowej i zapewnieniem jej przechowywania w tak długim okresie czasu. Przedsiębiorcy niekiedy nie posiadają wewnętrznych regulacji dotyczących archiwizacji dokumentacji związanej z realizacją projektu przez okres określony w umowie o dofinansowanie. Problem ten będzie się nasilał wraz ze zbliżającym się końcem okresu wykorzystania środków z perspektywy finansowej 2007–2013. Obowiązek prawidłowej archiwizacji pełnej dokumentacji dotyczącej projektu jest istotny ze względu na kontrole z Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, które mogą być prowadzone aż do zamknięcia programów operacyjnych. Kontrola NIK wykazała, że Instytucje Zarządzające/ Pośredniczące monitorują przestrzeganie określonego w umowie o dofinansowanie projektu obowiązku przechowywania dokumentacji projektowej na podstawie złożonych przez beneficjentów sprawozdań oraz w ramach kontroli prowadzonych na miejscu na próbie projektów.
3. Wsparcie wzrostu konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez dofinansowanie projektów z funduszy UE powinno sprzyjać wzrostowi zatrudnienia, a nie tylko tworzeniu nowych miejsc pracy przy równoległym zwalnianiu części pracowników. Ustalenia kontroli pokazały, że jeden spośród 12 skontrolowanych beneficjentów zwalniał pracowników w swoim przedsiębiorstwie, by ich ponownie zatrudnić na miejscach pracy utworzonych w ramach realizacji projektu. Wynika stąd potrzeba zwrócenia większej uwagi przez IZ/IP oraz beneficjentów na określanie, osiąganie i utrzymanie w okresie trwałości wskaźników produktu i rezultatu deklarowanych w umowie i wniosku o dofinansowanie. W szczególności dotyczy to wskaźników w zakresie tworzenia nowych i trwałych miejsc pracy dla mężczyzn i kobiet w wyniku realizacji projektów. Beneficjenci niekiedy przedłużali, za zgodą Instytucji Pośredniczącej, termin osiągnięcia zaplanowanych wskaźników zatrudnienia, w szczególności

¹⁷ Zgodnie z art 57 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 instytucja zarządzająca zapewnia, że operacja zachowuje wkład funduszy, wyłącznie jeżeli operacja ta, w ciągu pięciu lat (w przypadku MŚP – trzech lat) od jego zakończenia, nie ulegnie istotnej modyfikacji: (a) mającej wpływ na jej charakter lub warunki wykonania lub przyznające firmie lub instytucji publicznej nienależne korzyści, oraz (b) wynikającej ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej.

zatrudnienia kobiet. W uzasadnionych przypadkach uzyskiwali zgodę na obniżenie docelowego poziomu wskaźnika. Instytucje Pośredniczące wyrażały taką zgodę w przypadku, gdy po ponownym przeliczeniu możliwości dofinansowania projektu przy obniżonym wskaźniku nadal beneficjentowi przysługiwałoby dofinansowanie.

4. Beneficjenci muszą pamiętać o właściwym oznakowaniu informacją o współfinansowaniu ze środków UE dokumentacji związanej z projektem i o oznakowaniu pomieszczeń, w których projekt jest realizowany, a także o obowiązku oznaczenia zakupionych w ramach projektu urządzeń i środków trwałych. Szczególnie ważne jest, aby obowiązek informacyjny był realizowany również po zakończeniu realizacji projektu. Jest zatem istotne, aby Instytucje Zarządzające/Pośredniczące przypominały o tym beneficjentom. Kontrola NIK wykazała, że beneficjenci umieszczając oznaczenia nie zawsze przestrzegali obowiązujących w tym zakresie wytycznych, które zobowiązują m.in. do stosowania odpowiednich kolorów, wielkości tablic i oznaczeń, proporcji znaków, kolejności ich umieszczania. Zapisy umowy o dofinansowanie projektu, jeżeli same nie precyzują zasad promocji, to odsyłają do innych dokumentów i wytycznych, zawierających szczegółowe zasady w tym obszarze. Przestrzeganie obowiązku promocji i informowania o projekcie jest kontrolowane nie tylko przez podmioty krajowe, ale także przez Komisję Europejską i Europejski Trybunał Obrachunkowy.
5. Zdaniem NIK, istotne jest aby w ramach prowadzonych przez IP kontroli na miejscu realizacji projektu w okresie trwałości, szczególna uwaga była zwrócona na prawidłowe promowanie i informowanie o dofinansowaniu z funduszy UE projektów oraz na odpowiednią archiwizację dokumentacji projektu. Monitorowanie trwałości projektów w oparciu o analizę sporządzonych przez beneficjentów sprawozdań i oświadczeń dotyczących m.in. wypełniania obowiązku promocji i archiwizacji dokumentacji nie zawsze zapewnia uzyskanie wiarygodnych informacji, gdyż beneficjenci nie zawsze mają wiedzę i świadomość, w jaki sposób i które dokumenty powinny być zgromadzone i przechowywane. Zdaniem NIK, w sytuacji obejmowania kontrolą trwałości jedynie kilku procent zrealizowanych projektów, dobrą praktyką może być żądanie od beneficjentów na etapie składania oświadczeń o zachowaniu trwałości, informacji w zakresie wywiązywania się z innych obowiązków określonych umową, w tym dotyczących m.in. przechowywania dokumentacji związanej z projektem przez okres wymagany postanowieniami umowy oraz informowania o dofinansowaniu projektu z funduszy UE. Zwróciłoby to uwagę beneficjentów na istotność prowadzenia tych działań.

*

Do Instytucji Zarządzających/Instytucji Pośredniczących i do beneficjentów zostały skierowane wnioski pokontrolne dotyczące wyeliminowania stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości, szczegółowo opisane na str. 34–35 Informacji o wynikach kontroli.

**

W związku z ustaleniami kontroli, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje do Zarządów Województw jako Instytucji Zarządzających RPO o podjęcie inicjatywy mającej na celu doprecyzowanie w nowej perspektywie finansowej na lata 2014–2020 treści umów o dofinansowanie projektu poprzez wskazanie konkretnych wymagań, dotyczących zachowania trwałości projektu po jego zakończeniu i niedokonywania znaczącej modyfikacji projektu, w taki sposób, aby beneficjent realizujący projekt bezpośrednio z umowy mógł poznać swoje obowiązki w tym zakresie.

3.1 Monitorowanie i kontrola zachowania trwałości projektów

Komisja Europejska wydała wytyczne pn. *Guidance document on management verifications to be carried out by Member States on operations co-financed by the Structural Funds and the Cohesion Fund for the 2007–2013 programming period* (dalej: Wytyczne KE w sprawie kontroli projektów). W sekcji 3.7. *Trwałość operacji* Komisja Europejska zaleciła m.in.: zgodnie z art. 57 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 instytucja zarządzająca zapewnia, że operacja zachowuje wkład funduszy, wyłącznie jeżeli operacja ta, w ciągu pięciu lat (w przypadku MŚP – trzech lat) od jego zakończenia, nie ulegnie istotnej modyfikacji: (a) mającej wpływ na jej charakter lub warunki wykonania lub przyznające firmie lub instytucji publicznej nienależne korzyści, oraz (b) wynikającej ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej. W ramach swoich obowiązków kontrolnych instytucja zarządzająca powinna sprawdzić po zakończeniu realizacji projektów zgodność z tymi warunkami, w tym w ramach kontroli na miejscu na podstawie badania próby.

Zdjęcie nr 1

Pulpit sterowniczy rezonansu magnetycznego zakupionego w ramach projektu nr RPMP.02.01.01-12-314/09-00

Źródło: wyniki kontroli NIK.

Po zakończeniu fazy realizacyjnej projektu, zgodnie z art. 57 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 i rozdziałem 5.3 *Krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007–2013*, beneficjent zobowiązany jest do utrzymania efektów projektu przez co najmniej trzy lata. Wiele czynników może mieć wpływ na zachowanie trwałości projektu. Kontrola w okresie trwałości ma więc również wymiar dyscyplinujący beneficjentów do utrzymywania efektów projektu. Kontrola trwałości projektu na miejscu ma na celu potwierdzenie, że realizowane są postanowienia umowy o dofinansowanie w zakresie dotyczącym utrzymania we wskazanym okresie rezultatów projektu. Zakres przeprowadzonej kontroli obejmuje zagadnienia związane z niepoddawaniem projektu zasadniczej modyfikacji, a także z realizacją innych zobowiązań wynikających z umowy o dofinansowanie.

Z informacji uzyskanych na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f) ustawy o NIK wynika, że Instytucja Koordynująca RPO¹⁸ w ramach koordynacji działań szesnastu IZ RPO przekazywała informacje i zapewniała wymianę doświadczeń w zakresie kontroli trwałości pomiędzy poszczególnymi instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie regionalnych programów operacyjnych¹⁹, m.in.:

- ♦ na cyklicznie organizowanych spotkaniach instytucje zarządzające RPO prezentowały swoje rozwiązania w zakresie kontroli trwałości projektów;
- ♦ w celu zapewnienia skuteczności oraz racjonalności systemu kontroli trwałości projektów opracowany został podręcznik pod nazwą *Zagadnienie zachowania trwałości projektu współfinansowanego z funduszy europejskich*, który systematyzuje wiedzę w tym obszarze, a także opisuje praktyki stosowane dotychczas w kontekście kontroli trwałości;

Ponadto z ww. informacji wynika, że Instytucja Koordynująca Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO)²⁰ udzielała wyjaśnień i odpowiedzi na pytania IZ RPO.

Zdjęcia nr 2 i 3

Urządzenia do prowadzenia prac odkrywkowych i rekultywacji na złożach kruszyw naturalnych zakupione w ramach projektu nr UDA-RPSL.01.02.02-00-071/08-00

Źródło: wyniki kontroli NIK.

Dla każdego z trzech objętych kontrolą RPO Instytucje Zarządzające przyjęły indywidualne rozwiązania dotyczące zapewnienia zachowania trwałości projektów beneficjentów, zgodnie z postanowieniami art. 57 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 1083/2006.

3.1.1. Zarząd Województwa Lubuskiego przyjął uchwałą nr 211/2533/13 *Wytyczne Instytucji Zarządzającej Lubuskim Regionalnym Programem Operacyjnym dotyczące monitorowania realizacji projektów* (dalej: Wytyczne IZ LRPO), w których określił zasady monitorowania trwałości projektów współfinansowanych w ramach tego programu. Szczegółowe procedury dotyczące monitorowania i kontroli projektów w okresie trwałości IZ LRPO określiła w *Podręczniku Procedur Instytucji Zarządzającej Lubuskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2007–2013* (dalej: Podręcznik procedur IZ LRPO).

¹⁸ Funkcję Instytucji Koordynującej RPO pełni Minister Infrastruktury i Rozwoju (uprzednio Minister Rozwoju Regionalnego).

¹⁹ Pismo DRC-IV-091-2-KS/13 nk. 71075/13 z 14 czerwca 2013 r.

²⁰ Funkcję Instytucji Koordynującej NSRO pełni Minister Infrastruktury i Rozwoju (uprzednio Minister Rozwoju Regionalnego).

IZ wywiązywała się z obowiązku monitorowania zachowania trwałości projektów zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 5 *Wytycznych IZ LRPO dotyczące monitorowania realizacji projektów*. Podejmowano działania w sytuacji stwierdzenia błędów w oświadczeniach składanych przez beneficjentów o zachowaniu trwałości projektu, jak i w przypadkach niezłożenia przez beneficjentów tych oświadczeń, zgodnie z zasadami i terminami określonymi w Podręczniku procedur IZ LRPO.

Zdjęcie nr 4

Spycharka zakupiona przez firmę budowlaną w ramach projektu nr RPMP.02.01.01-12-047/09-00

Źródło: wyniki kontroli NIK.

Kontrola NIK wykazała, że w trzech spośród 34 zbadanych projektów, beneficjent nie złożył oświadczenia dotyczącego trwałości, mimo to IZ wezwała go pisemnie lub telefonicznie do złożenia oświadczenia z opóźnieniem wynoszącym od 2 dni do 11 dni, a w jednym przypadku ponad 8 miesięcy, co było niezgodne z pkt. 6.2.2 Podręcznika procedur IZ LRPO. W przypadku przekroczenia przez beneficjenta terminu złożenia oświadczenia o zachowaniu trwałości projektu, najpóźniej 14 dnia kalendarzowego od dnia, w którym upłynął termin złożenia ww. oświadczenia winno być przygotowane pisemne wezwanie do dokonania tej czynności lub nastąpić wezwanie telefoniczne. Przyczyną opóźnień we wzywaniu beneficjentów o złożenie oświadczeń była omyłkowa kwalifikacja korekty oświadczenia za 2011 r. jako oświadczenia za 2012 r. lub przeoczenie terminu przez pracowników odpowiedzialnych za weryfikację oświadczeń.

NIK zwraca uwagę, że formularze oświadczeń stosowane przez IZ LRPO zobowiązywały beneficjentów do przekazywania informacji w zakresie utrzymania wskaźników produktu i rezultatu, natomiast formularze te nie przewidywały przekazywania informacji dotyczących wypełniania obowiązków związanych z przechowywaniem dokumentacji projektowej oraz o realizacji obowiązku informowania o dofinansowaniu projektu z UE.

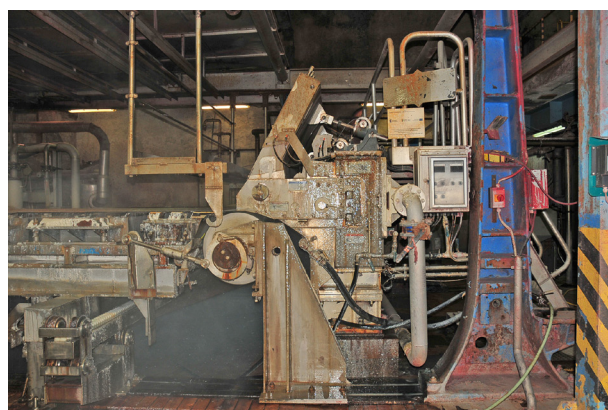
Odnośnie weryfikacji wywiązywania się przez beneficjentów z obowiązków w zakresie m.in. przechowywania dokumentacji projektowej oraz informowania o dofinansowaniu projektu z UE, dyrektor Departamentu LRPO w Urzędzie Marszałkowskim wyjaśnił, że IZ LRPO uznaje, że beneficjent oświadczając, iż zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie oraz z postanowieniami

art. 57 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, nie naruszył zasady zachowania trwałości projektu w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013, składa również oświadczenie o wywiązywaniu się z innych obowiązków, w tym związanych z przechowywaniem dokumentacji projektowej (§13 umowy o dofinansowanie) oraz z informowaniem o dofinansowaniu projektu z UE (§15 umowy o dofinansowanie). Ponadto wyjaśnił, że sprawdzenie, czy beneficjent w okresie trwałości wypełnił inne obowiązki wymagane w umowie o dofinansowanie, w tym związane z przechowywaniem dokumentacji projektowej oraz z informowaniem o dofinansowaniu projektu z funduszy UE jest dokonywane podczas kontroli projektu przez Wydział Kontroli LRPO. Z wyjaśnień tych wynika, że termin przechowywania dokumentacji wynosi 10 lat od zakończenia finansowej realizacji projektu, tym samym wykracza poza okres trwałości.

NIK nie podziela stanowiska przedstawionego w wyjaśnieniach dyrektora Departamentu LRPO, że wyszczególnienie w oświadczeniu o zachowaniu trwałości obowiązku dotyczącego przechowywania dokumentacji mogłoby doprowadzić do powiązania przez beneficjentów tego obowiązku wyłącznie z zachowaniem trwałości, a w konsekwencji faktycznym skróceniem przez beneficjenta okresu przechowywania dokumentacji.

Zdjęcia nr 5 i 6

Elementy linii technologicznej do produkcji bibuły higienicznej zakupionej w ramach projektu nr RPLB.02.02.00-08-064/08-07

Źródło: wyniki kontroli NIK.

W Podręczniku Procedur IZ LPRO, odnośnie oświadczeń dotyczących trwałości uregulowano sposób i termin na podjęcie przez IZ działań w przypadku przekroczenia przez beneficjenta terminu do ich złożenia (nie później niż 14 dni kalendarzowych licząc od terminu, w którym winno być złożone oświadczenie – przygotowanie pisemnego wezwania, bądź wezwanie telefoniczne) oraz sposób postępowania w przypadku wykrycia potencjalnego zagrożenia dla poprawnej realizacji projektu (sporządzenie notatki opisującej zagrożenie). Podręcznik nie określał natomiast sposobu (zakresu) ani terminu weryfikacji oświadczeń. Dyrektor Departamentu LRPO w Urzędzie Marszałkowskim w zakresie weryfikacji tych oświadczeń wyjaśnił, że dotychczas obowiązywały procedury ustalone przez kierownika Wydziału Zarządzania i Monitorowania LRPO przekazane pracownikom w formie ustnej. Pracownicy niezwłocznie po wpłynięciu do Urzędu oświadczeń weryfikowali kompletność i poprawność danych w odniesieniu do założeń wynikających z umowy. Weryfikacja ta obejmowała m.in.: wskaźniki produktu i rezultatu, czy beneficjent w okresie trwałości nie poddał projektu znaczącej modyfikacji, czy beneficjent w okresie trwałości wypełnił inne obowiązki wymagane w umowie o dofinansowanie, w tym związane w szczególności

z przechowywaniem dokumentacji projektowej oraz z informowaniem o dofinansowaniu projektu z UE. Zdaniem NIK, uregulowanie w Podręczniku procedur terminu oraz sposobu dokonywania weryfikacji oświadczeń beneficjenta przyczyniłoby się do usystematyzowania monitorowania zachowania trwałości projektów przez beneficjentów.

Zdjęcie nr 7

Robot do przestawiania i pakietowania elementów betonowych wraz z pulpitem sterowniczym zakupiony w ramach projektu nr RPLB.02.02.00-08.070/09-05

Źródło: wyniki kontroli NIK.

IZ LRPO przeprowadziła w ramach Działania 2.2. LRPO²¹ jedną kontrolę trwałości w 2011 r., trzy w 2012 r. i jedną w 2013 r. Kontrolą objęto:

- ♦ wskaźniki produktu i rezultatu realizacji rzeczowej projektu, w tym kwestie poddania projektu niedozwolonej modyfikacji,
- ♦ realizację finansową projektu, w tym w zakresie podatku VAT oraz zakazu podwójnego finansowania,
- ♦ promocję projektu i archiwizację dokumentacji projektowej.

Kontrola NIK ustaliła, że w przypadku trzech z pięciu kontroli trwałości przeprowadzonych przez IZ LRPO, informacje pokontrolne sporządzono z przekroczeniem terminu od 28 do 44 dni, co było niezgodne z pkt. 7.4.9 Podręcznika procedur, a wynikało z równoczesnej realizacji wielu pilnych zadań w tym samym czasie. W dwóch przypadkach zakres kontroli został nie w pełni zrealizowany w wyniku przeoczenia, co było niezgodne z pkt. 7.4.5d załącznika do Podręcznika.

3.1.2. Zarząd Województwa Małopolskiego powierzył realizację II osi priorytetowej MRPO Małopolskiemu Centrum Przedsiębiorczości, które wykonywało zadania Instytucji Pośredniczącej na mocy porozumienia z 7 marca 2008 r. Procedury dotyczące monitorowania i kontroli trwałości projektów współfinansowanych w ramach II osi priorytetowej MPRO zostały określone w *Podręczniku Instytucji Pośredniczącej II stopnia we wdrażaniu II osi priorytetowej „Gospodarka regionalnej szansy” Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013* (dalej: *Podręcznik procedur IP*).

²¹ Według stanu na 10 września 2013 r. w działaniu 2.2. LRPO zakończono realizację 142 projektów.

IP MRPO monitorowała zachowanie trwałości projektów poprzez weryfikację przedłożonych przez beneficjentów sprawozdań z obowiązku utrzymania trwałości, według zasad określonych w rozdziale 7.2. *Podręcznika procedur IP* oraz prowadziła kontrole trwałości na miejscu realizacji projektu, według rozdziału 8.2. *Podręcznika procedur IP*.

Badanie NIK przeprowadzone na próbie 34 wybranych projektów, stanowiących 3,9% łącznej wartości projektów zakończonych wykazało, że IP MRPO rzetelnie i w terminach ustalonych w *Podręczniku procedur IP* weryfikowała sprawozdania beneficjentów z obowiązku utrzymania trwałości projektu. Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości, zgodnie z *Podręcznikiem procedur*, przypominało beneficjentom o złożeniu sprawozdania z wyprzedzeniem w stosunku do terminu jego złożenia. Wykonana przez IP weryfikacja sprawozdań dotyczyła utrzymania wskaźników produktu i rezultatu oraz innych obowiązków w okresie trwałości związanych z przechowywaniem dokumentacji projektowej przez okres wskazany w umowie oraz z informowaniem o dofinansowaniu projektu przez UE. W przypadku stwierdzenia braków lub błędów w sprawozdaniach wzywano beneficjentów do dokonania korekty lub uzupełnienia. IP przysyłała beneficjentom informacje o wynikach weryfikacji sprawozdań w terminach określonych w *Podręczniku procedur IP*.

IP stosownie do zasad przeprowadzania kontroli ustalonych w *Podręczniku procedur IP* sprawdzała dochowanie obowiązku trwałości projektu poprzez weryfikację składanych przez beneficjentów sprawozdań z trwałości projektu, a kontrole na miejscu realizacji projektu przeprowadzała w przypadku:

- ♦ sformułowania rekomendacji dokonania kontroli w wyniku przeprowadzonej weryfikacji sprawozdania beneficjenta z trwałości,
- ♦ niepoddania projektu kontroli na miejscu w czasie jego realizacji lub na jego zakończenie,
- ♦ sformułowania więcej niż dwóch rekomendacji w wyniku kontroli projektu przeprowadzonej na jego zakończenie,
- ♦ otrzymania od podmiotów zewnętrznych informacji, uzasadniających przeprowadzenie takiej kontroli.

W latach 2010–2012 Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości przeprowadziło łącznie 78 kontroli trwałości projektów zrealizowanych w ramach II osi MRPO²². Kontrola realizacji przez MCP zadania polegającego na kontroli zachowania trwałości projektów wykazała, że wszystkie kontrole na miejscu wykonane zostały zgodnie z procedurą i w zakresie wynikającym z list sprawdzających, sporządzonych zgodnie ze wzorem zawartym w *Podręczniku IP*. Informacje pokontrolne przekazane zostały beneficjentom bez przekroczenia terminów określonych w instrukcji 8b *Podręcznika procedur IP*. Sprawdzano czy beneficjenci nie poddali projektów znaczącej modyfikacji, w tym m.in. czy wykorzystywali zakupione dobra do działalności określonej we wniosku i nie poddali projektu modyfikacji mającej wpływ na charakter lub warunki jego realizacji, a także czy w okresie obowiązku zachowania trwałości projektu beneficjenci nie zmienili formy prawnej działalności lub nie zaprzestali działalności, na którą otrzymali dofinansowanie. W szczególności sprawdzano także wypełnienie obowiązków określonych w umowach o dofinansowanie związanych z:

- ♦ przechowywaniem dokumentacji projektowej, informowaniem i promocją projektu;
- ♦ możliwością odzyskania podatku VAT i zakazem podwójnego finansowania;
- ♦ utrzymaniem wskaźników produktu i rezultatów.

²² Do 6 września 2013 r. zakończona została realizacja 1010 projektów.

Wszystkie informacje pokontrolne zostały podpisane przez beneficjentów, a sformułowane w nich zalecenia miały charakter przypomnienia obowiązków wynikających z przepisów lub umowy o dofinansowanie ze względu na niestwierdzenie nieprawidłowości w tym zakresie, tj. dotyczyły dalszego zachowania trwałości projektu w okresie trzech lat od zakończenia realizacji projektu, zrealizowania w tym zakresie wskaźników rezultatu i przechowywania dokumentacji projektowej przez okres wskazany w umowie. W przypadku sformułowania tego rodzaju rekomendacji IP, zgodnie z *Podręcznikiem procedur IP*, nie prowadziła monitorowania zaleceń pokontrolnych.

Zdjęcie nr 8

Walec zakupiony przez firmę budowlaną w ramach projektu nr RPMP.02.01.01-12-047/09-00

Źródło: wyniki kontroli NIK.

3.1.3. Zarząd Województwa Śląskiego powierzył realizację I osi priorytetowej RPO WSL Śląskiemu Centrum Przedsiębiorczości, które wykonywało zadania Instytucji Pośredniczącej na mocy porozumienia z 31 października 2007 r. Zarząd Województwa Śląskiego przyjął *Wytyczne dla Instytucji Pośredniczącej Drugiego Stopnia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013* (dalej: Wytyczne dla IP RPO WSL), w których zobowiązał IP m.in. do monitorowania i kontroli trwałości projektów dofinansowanych w ramach I osi priorytetowej SPO WSL. Szczegółowe procedury dotyczące monitorowania i kontroli projektów w okresie trwałości IZ RPO WSL określiła w *Podręczniku procedur wdrażania Instytucji Pośredniczącej Drugiego Stopnia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013* (dalej: Podręcznik procedur IP RPO WSL).

Zdjęcie nr 9

Baza przedsiębiorstwa elektroenergetycznego wybudowana w ramach projektu nr RPLB.02.02.00-08-069/08-03

Źródło: wyniki kontroli NIK.

Śląskie Centrum Przedsiębiorczości wykonujące zadania IP II stopnia RPO Województwa Śląskiego monitorowało trwałość projektów współfinansowanych w ramach programu, w oparciu o analizę sporządzonych przez beneficjentów sprawozdań z wypełniania obowiązku utrzymania trwałości projektu. Śląskie Centrum Przedsiębiorczości na ogół należycie wykonywało zadanie planowego monitorowania zachowania trwałości projektów zrealizowanych w ramach Działania 1.2 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego. Dokumentacja dotycząca 10 skontrolowanych projektów wskazywała, że rzetelnie i terminowo weryfikowano złożone przez beneficjentów sprawozdania z trwałości projektów, wzywano beneficjentów do skorygowania przedłożonych sprawozdań lub złożenia dodatkowych wyjaśnień. Podejmowano również działania sprawdzające, mające na celu ustalenie, czy projekty nie zostały poddane znaczącej modyfikacji oraz czy utrzymano wskaźniki rezultatu i produktu. Czynności te były wykonywane i dokumentowane zgodnie z obowiązującymi w Śląskim Centrum Przedsiębiorczości procedurami. Brak odpowiedzi na pisemne wezwanie do złożenia sprawozdania ze strony beneficjenta, zmiana siedziby / miejsca realizacji projektu, nazwy beneficjenta były podstawą do wezwania beneficjenta do złożenia dodatkowych wyjaśnień lub wszczęcia kontroli sprawdzającej trwałość projektu w miejscu, w siedzibie beneficjenta lub w siedzibie IP RPO WSL.

IP II stopnia RPO WSL przeprowadzała kontrole sprawdzające trwałość projektu na miejscu realizacji projektu / w siedzibie beneficjenta w zakresie zachowania trwałości projektów, zgodnie z podrozdziałem 11.2.8.2. *Podręcznika procedur IP RPO WSL*. Do 4 września 2013 r. Śląskie Centrum Przedsiębiorczości przeprowadziło 33 kontrole trwałości projektów, zrealizowanych w ramach działania 1.2 RPO WSL w miejscu ich realizacji, z tego 31 kontroli planowych i dwie kontrole doraźne. Kontrola NIK wykazała, że w przeprowadzonych przez pracowników Centrum 10 planowych kontrolach trwałości zrealizowanych w ramach działania 1.2. RPO WSL czynności zostały przeprowadzone zgodnie z przyjętymi terminami (w okresie trwałości projektu), a dokumentowanie ustaleń kontroli odbywało się przy wykorzystaniu list sprawdzających, podpisywanych przez pracowników Centrum oraz przedstawiciela beneficjenta po zakończeniu czynności kontrolnych oraz zgromadzeniu wszystkich

niezbędnych dokumentów. Po analizie ustaleń kontrolnych przesyłano beneficjentowi pisemną informację o wyniku kontroli, podpisywaną przez Dyrektora lub Zastępcę Dyrektora Centrum. W ramach kontroli pracownicy Centrum badali: czy beneficjent nie poddał projektu znaczącej modyfikacji; czy prawidłowo wypełniono obowiązki określone w umowie o dofinansowanie, związane z przechowywaniem dokumentacji projektowej, informowaniem i promocją projektu; czy zmienił się status podatkowy w zakresie podatku VAT; czy przestrzegano zakazu podwójnego finansowania; czy utrzymano wskaźniki produktu i rezultatu. W ramach tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości i nie wystąpiły przypadki wezwania beneficjentów do zwrotu środków.

W wyniku kontroli NIK przeprowadzonej w Śląskim Centrum Przedsiębiorczości ustalono, że pracownicy komórki ds. monitoringu i kontroli nierzetelnie przeprowadzili czynności w ramach jednej z dwóch zrealizowanych kontroli doraźnych sprawdzających trwałość projektów. Zdaniem NIK, przy formułowaniu opisów ustaleń i uwag zawartych w listach sprawdzających z czynności kontrolnych, przeprowadzonych przez pracowników Centrum 2 lipca i 12 sierpnia 2013 r. oraz ocen zawartych w informacji o wyniku kontroli z dnia 16 września 2013 r., pominięto bowiem niektóre ustalenia (w tym udokumentowane w formie zdjęć) w zakresie stwierdzonego stanu faktycznego dotyczącego jednego projektu, wskazujące na:

- niezrealizowanie w terminie (do 30 września 2012 r.) pełnego zakresu rzeczowego projektu, określonego we wniosku o dofinansowanie i obowiązującym harmonogramie,
- prowadzenie robót budowlanych po dacie zakończenia projektu ustalonej w umowie z dnia 17 maja 2012 r., co wskazywało na nieosiągnięcie w terminie przez beneficjenta wskaźnika produktu, określonego w umowie jako zmodernizowana nieruchomość.

Powyższych ustaleń nie odnotowano w dokumentacji z kontroli na miejscu przeprowadzonej przez Śląskie Centrum Przedsiębiorczości. Stanowiło to naruszenie postanowień sekcji 3.6.2 pkt 1 *Wytycznych IP RPO WSL na lata 2007–2013*, że kontrola prowadzona na miejscu realizacji projektu jest formą weryfikacji wydatków, potwierdzającą, że współfinansowane towary i usługi zostały dostarczone oraz, że wydatki zadeklarowane przez beneficjentów na operacje zostały rzeczywiście poniesione i są zgodne z zasadami wspólnotowymi i krajowymi. Pracownicy Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości przeprowadzający tę kontrolę zeznali, że podczas czynności koncentrowali się na stwierdzeniu obecności urządzeń do ćwiczeń, czy są sprawne, natomiast nie zwrócili uwagi na zakres rzeczowy robót objętych projektem. Zastępca Dyrektora Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości ds. kontraktacji i płatności wyjaśniła, że w informacji o wyniku kontroli z 16 września 2013 r. zawarte zostały najważniejsze ustalenia z kontroli, zebrane w trakcie kontroli w postaci list sprawdzających z 2 lipca 2013 r. oraz 12 sierpnia 2013 r., dokumentów, wyjaśnień i oświadczeń złożonych przez beneficjenta w trakcie kontroli, dokumentacji fotograficznej sporządzonej przez zespół kontrolujący, oględzin miejsca realizacji projektu przez zespół kontrolujący, a kontrola i przeprowadzone oględziny potwierdziły ogólne działanie Systemu Technogym Wellness oraz uruchomienie niektórych urządzeń. Zdaniem NIK, z faktu, że kontrola w IZ/IP RPO stwierdziła uruchomienie ww. systemu i niektórych urządzeń nie oznacza wprost, że wydatki na ten cel zostały poniesione zgodnie z umową o dofinansowanie. Potwierdza to również fakt, że Śląskie Centrum Przedsiębiorczości poinformowało o rozpoczęciu weryfikacji stwierdzonych różnic dotyczących stanu i wyglądu pomieszczeń sali w okresie między październikiem 2012 r. a 2 lipca 2013 r., wskazujących na prowadzenie robót budowlanych po terminie zakończenia realizacji projektu określonym w umowie o dofinansowanie tego projektu.

W wyniku kontroli NIK przeprowadzonej w Śląskim Centrum Przedsiębiorczości ustalono również, że nierzetelnie przeprowadzono weryfikację formalno-merytoryczną²³ wniosków tego samego beneficjenta o płatność z 10 lipca i 25 października 2012 r. i dokumentacji załączonej do tych wniosków. Kontrola NIK przeprowadzona w Śląskim Centrum Przedsiębiorczości stwierdziła bowiem, że pracownicy przeprowadzający te czynności nie zakwestionowali nieprawidłowości polegających na:

- a) udzieleniu przez beneficjenta zamówienia na dostawę urządzeń i wykonanie robót wykonawcy powiązanemu osobowo z tym beneficjentem. W trakcie weryfikowania wniosków o płatność pracownicy dysponowali dokumentami rejestrowymi, wskazującymi na istnienie konfliktu interesów pomiędzy beneficjentem a wykonawcą zamówień, co stanowiło naruszenie postanowień §10 ust. 2 umowy o dofinansowanie projektu. Należy podkreślić, że zgodnie z §10 ust. 3 ww. umowy o dofinansowanie naruszenie postanowień ust. 2 traktowane jest jako nieprawidłowość, skutkująca obowiązkiem zwrotu przez beneficjenta otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami²⁴;
- b) nieprzedłożeniu przez beneficjenta dokumentów (pozwoleń i zgłoszeń) wymaganych w związku z realizowanym projektem, m.in.:
 - prawomocnego pozwolenia na budowę, którego beneficjent – mimo iż zakres robót tego wymagał – nie uzyskał, a tym samym naruszył przepis art. 28 ust. 1 ustawy Prawo budowlane,
 - zgłoszenia właściwemu organowi (Prezydent Miasta Chorzów) zamiaru podjęcia i prowadzenia robót, obejmujących wykonanie instalacji elektrycznej w adaptowanej części hali magazynowo-produkcyjnej na pomieszczenie usługowe (salę fitness), wymaganego art. 30 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 29 ust. 2 pkt 11 ustawy Prawo budowlane,
 - dokumentu potwierdzającego wypełnienie obowiązku określonego w art. 209 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy²⁵, tj. zgłoszenia Okręgowemu Inspektorowi Pracy w Katowicach i Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Chorzowie działalności sali fitness w związku z rozszerzeniem dotychczas prowadzonej działalności.

Pracownicy Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości odpowiedzialni za powyższe nieprawidłowości oraz Dyrektor Centrum wyjaśnili, że weryfikując wnioski o płatność pracownicy kierowali się oświadczeniami inspektora nadzoru i beneficjenta, bądź przedłożonymi opiniami pracowników Urzędu Miasta Chorzowa. NIK nie podzieliła powyższych wyjaśnień, gdyż w ww. opiniach z dnia 29 listopada i 7 grudnia 2012 r., przedstawionych Centrum przez beneficjenta, wskazujących na brak obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę i zgłoszenia robót, Naczelnik Wydziału Architektury Budownictwa i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miasta Chorzowa odniósł się do innego stanu faktycznego i zakresu rzeczowego robót, przedstawionego ogólnie jako wymiana posadzek i instalacji, malowanie ścian, montaż sufitu podwieszanego oraz aranżacja pomieszczeń za pomocą ścianek działowych. Tymczasem dokumentacja robót budowlanych

²³ Zgodnie z pkt. 8 *Podręcznika procedur*.

²⁴ W związku z powyższym, w wystąpieniu pokontrolnym NIK sformułowała uwagi i wnioski w sprawie usunięcia nieprawidłowości, w tym zalecenie przeprowadzenia ponownej analizy wniosków o płatność złożonych przez beneficjenta pod względem kwalifikowalności wydatków przedstawionych do refundacji. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne pismem z 27 marca 2014 r. Zastępca Dyrektora Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości poinformowała m.in., że ŚCP wszczęło ponowną analizę wniosków o płatność złożonych przez beneficjenta tego projektu pod względem kwalifikowalności wydatków przedłożonych do refundacji.

²⁵ Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm. Art. 209 k.p. został uchylony z dniem 17 stycznia 2013 r.

wykonanych w ramach projektu beneficjenta, będąca w posiadaniu Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości, tj. umowy, faktury, umowa wraz z wnioskiem aplikacyjnym, protokoły odbioru, jednoznacznie wskazywała, że zakres wykonywanych robót obejmował szerszy zakres prac, wymagający uzyskania ww. pozwoleń i dokonania stosownych zgłoszeń;

- c) nieprzedłożeniu przez beneficjenta kosztorysów inwestorskich (lub szacunkowych wycen) robót budowlanych wykonanych w ramach projektu. Stwierdzono, że mimo tego braku, pracownicy Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości, weryfikujący w dniach 29 października i 5 listopada 2012 r. pod względem formalno-merytorycznym wnioski beneficjenta o płatność końcową, potwierdzili w liście sprawdzającej, iż przedłożył on kosztorysy inwestorskie (lub szacunkowe wyceny) robót budowlanych objętych rozliczaniem wnioskiem. Według wyjaśnień ww. pracowników, wpisu takiego dokonano przez pomyłkę. Skutkiem powyższego, ostateczna pozytywna decyzja w sprawie akceptacji wniosku o płatność końcową została podjęta w dniu 10 grudnia 2012 r. w oparciu o niekompletne i nierzetelne informacje;
- d) błędach w kosztorysach inwestorskich robót budowlanych z 5 marca 2012 r. załączonych do wniosku o płatność pośrednią z 10 lipca 2012 r., które polegały na omyłkach rachunkowych oraz braku jednostek miary kalkulowanych składników pracy ludzkiej, materiałów i sprzętu.

Stwierdzone przez NIK nieprawidłowości mogą skutkować uznaniem za niekwalifikowalne wydatków beneficjenta w łącznej kwocie 749,1 tys. zł²⁶.

Zdjęcie nr 10

Zautomatyzowana linia do rozcinania i tłoczenia elementów stalowego systemu rynnowego zakupiona w ramach projektu nr RPMP.02.01.01-12-068/08-00

Źródło: wyniki kontroli NIK.

²⁶ W związku z powyższym, w wystąpieniu pokontrolnym NIK sformułowała uwagi i wnioski w sprawie usunięcia nieprawidłowości, w tym zalecenie przeprowadzenia ponownej analizy wniosków o płatność złożonych przez beneficjenta pod względem kwalifikowalności wydatków przedstawionych do refundacji. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne pismem z 27 marca 2014 r. Zastępca Dyrektora Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości poinformowała m.in., że ŚCP wszczęło ponowną analizę wniosków o płatność złożonych przez beneficjenta tego projektu pod względem kwalifikowalności wydatków przedłożonych do refundacji.

NIK przeprowadziła również kontrolę u beneficjenta powyższego projektu, w wyniku której stwierdzono liczne nieprawidłowości, które zostały szczegółowo opisane w rozdziale 3.3 niniejszej Informacji (str. 28).

3.2 Odzyskiwanie środków w związku z niedotrzymaniem przez beneficjenta obowiązków w zakresie zachowania trwałości

Komisja Europejska wydała wytyczne pn. *Rules and conditions applicable to actions co-financed from Structural Funds and Cohesion Fund. An overview of the eligibility rules in the programming period 2007–2013* (dalej: Wytyczne KE w sprawie kwalifikowalności wydatków). W sekcji 2.7 „Inne warunki dofinansowania” Komisja Europejska zaleciła m.in.: że projekty dotyczące infrastruktury i działalności produkcyjnej muszą być utrzymywane bez istotnej zmiany ich charakteru lub warunków, w taki sposób, aby spełniały swoje pierwotne cele, przez co najmniej pięć lat od daty ich zakończenia. W zależności od wyboru państw członkowskich, okres ten może być skrócony do trzech lat dla inwestycji lub miejsc pracy stworzonych przez MŚP. Proporcjonalne korekty finansowe muszą być stosowane, jeżeli te minimalne okresy nie są przestrzegane.

Zasady odzyskiwania wydatków w związku z niedotrzymaniem przez beneficjenta obowiązków określonych w umowie o dofinansowanie, dotyczących zachowania trwałości projektów współfinansowanych z EFRR zostały określone przez IZ odrębnie dla każdego RPO. W szczególności:

1. Zarząd Województwa Lubuskiego przyjął szczegółowe procedury dotyczące odzyskiwania środków w okresie trwałości projektów m.in. w *Podręczniku procedur IZ LRPO* sekcja 9.1. „Procedura odzyskiwania środków” na str. 249–252.

IZ LRPO w okresie objętym kontrolą wydała jedną decyzję w sprawie zwrotu całości otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami w związku z niedotrzymaniem przez beneficjenta obowiązków określonych w umowie o dofinansowanie dotyczących zachowania trwałości projektu²⁷. Decyzja poprzedzona została wezwaniem beneficjenta do zwrotu żądanej kwoty. Uzasadnieniem zwrotu dofinansowania było naruszenie zasady trwałości projektu określonej w art. 57 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 poprzez zmianę współników spółki cywilnej (wystąpienie jednego współnika i wstąpienie nowego), tj. zmiana charakteru własności elementu infrastruktury. W ocenie NIK, czynności te IZ LRPO przeprowadziła zgodnie z ww. procedurą.

²⁷ W przypadku badanej próby NIK nie stwierdziła nieprawidłowości w tym zakresie.

Zdjęcie nr 11

Koparka zakupiona przez firmę budowlaną w ramach projektu nr RPMP.02.01.01-12-047/09-00

Źródło: wyniki kontroli NIK.

2. Zarząd Województwa Małopolskiego określił szczegółowe procedury dotyczące odzyskiwania środków w ramach II osi priorytetowej MPRO m.in. w *Podręczniku procedur IP MRPO* w sekcji 3.2 „Instrukcje realizacji procesu odzyskiwania kwot” na str. 115–121.

Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości, realizujące zadania Instytucji Pośredniczącej II stopnia w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013, do czasu zakończenia kontroli NIK, ujawniło dziewięć przypadków niewypełnienia obowiązków w zakresie zachowania trwałości projektów, skutkujących obowiązkiem zwrotu dofinansowania przez ośmiu beneficjentów w łącznej wysokości 902,7 tys. zł²⁸. W ocenie NIK odzyskiwanie środków w związku z niedotrzymaniem przez beneficjentów obowiązków w zakresie zachowania trwałości było realizowane przez IP zgodnie z postanowieniami sekcji 3.2 *Podręcznika procedur IP MRPO*.

3. Zarząd Województwa Śląskiego przyjął *Wytyczne dla IP RPO WSL*, w których zobowiązał IP m.in. do odzyskiwania środków w ramach I osi priorytetowej SPOWSL (sekcja 3.7.2 „Odzyskiwanie środków”, str. 37–40). Szczegółowe procedury dotyczące odzyskiwania środków w okresie trwałości IZ RPO WSL określiła m.in. w *Podręczniku procedur IP RPO WSL* sekcja 12.4 „Usuwanie nieprawidłowości”, str. 197–205.

Do września 2013 r. Śląskie Centrum Przedsiębiorczości, realizujące zadania Instytucji Pośredniczącej II stopnia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013, nie kierowało wezwań, ani nie wydawało decyzji administracyjnych w sprawie zwrotu środków udzielonego dofinansowania w ramach działania 1.2. RPO WSL w związku z niedotrzymaniem przez beneficjenta projektu obowiązków w zakresie trwałości, wobec niewykrycia takich przypadków przez pracowników Centrum.

²⁸ Do 6 września 2013 r. zakończona została realizacja 1010 projektów o łącznej wartości 967,9 mln zł, dofinansowanych ze środków UE w łącznej wysokości 253,8 mln zł.

Zdjęcie nr 12

Hala serwisowa autoryzowanego serwisu samochodowego współfinansowana w ramach projektu nr RPLB.02.02.00-08-063/08-02

Źródło: wyniki kontroli NIK.

3.3 Realizacja projektu przez beneficjenta zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie dotyczącymi zakazu poddania projektu w okresie trwałości znaczącej modyfikacji

Zgodnie z *Krajowymi wytycznymi dotyczącymi kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007–2013*, w przypadku wystąpienia znaczącej modyfikacji projektu, kwota środków związana z tymi elementami projektu, które zostały jej poddane, powinna być uznana za kwotę nienależnie wypłaconą i podlegać procedurze korekty finansowej. Postanowienia dotyczące obowiązku zachowania trwałości projektu (w okresie trzech lat od zakończenia realizacji projektu dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz w okresie pięciu lat dla dużych przedsiębiorstw, jednostek samorządu terytorialnego i innych podmiotów, których nie można zaklasyfikować do sektora MSP) zostały uwzględnione w umowach o dofinansowanie projektu.

Kontrola NIK wykazała, że zachowanie trwałości projektu przez beneficjenta było sprawdzane przez IZ oraz IP przede wszystkim poprzez monitorowanie stopnia utrzymania osiągniętych wskaźników projektu, zadeklarowanych we wniosku o dofinansowanie projektu. Kontrolą NIK zostały objęte dwa poziomy trwałości projektu, tj. poziom produktu i poziom rezultatu.

Beneficjenci objęci kontrolą NIK na ogół zrealizowali obowiązek zachowania trwałości projektu w zakresie niepoddania go znaczącej modyfikacji (§16 umowy o dofinansowanie projektu), gdyż od zakończenia realizacji projektu nie zaprzestali działalności produkcyjnej, nie zmienili przeznaczenia wykorzystywania dofinansowanych elementów infrastruktury, ani nie doszło do zmiany charakteru ich własności. Przeprowadzone oględziny sprzętu i wyposażenia zakupionego w ramach badanego projektu wykazały m.in., że beneficjenci nie zbyli też środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych zakupionych przy wykorzystaniu dofinansowania, a także nie zmienili przeznaczenia wykorzystywania dofinansowanego sprzętu.

W dwunastu skontrolowanych przez NIK projektach beneficjenci w pełni osiągnęli zaplanowane w projekcie produkty, tj. zakupili środki trwałe np.: maszyny, urządzenia, nowoczesne linie produkcyjne, wartości niematerialne i prawne (licencje, oprogramowanie). W dziewięciu z 12 skontrolowanych projektów beneficjenci w wyniku wdrożenia inwestycji osiągnęli zakładane w umowie o dofinansowanie rezultaty (efekty) projektu, np. rozszerzyli ofertę produktową, wprowadzili innowacyjne produkty, technologie lub usługi. Beneficjenci posiadali i użytkowali zakupione wcześniej w ramach projektów środki trwałe, wartości niematerialne i prawne.

Stwierdzone podczas kontroli NIK nieprawidłowości dotyczyły naruszenia postanowień umowy o dofinansowanie podczas realizacji wskaźnika produktu w ramach projektu przez jednego z dwunastu skontrolowanych beneficjentów, który:

- 1) zakupił w ramach projektu urządzenia i roboty budowlane na łączną kwotę 1 160,5 tys. zł (w tym otrzymane dofinansowanie ze środków UE w kwocie 749,1 tys. zł) od podmiotu powiązanego osobowo z beneficjentem, co było niezgodne z §10 ust. 2 umowy o dofinansowanie i z §1 wytycznych IZ RPO WSL w sprawie udzielania zamówień dla projektów współfinansowanych ze środków RPO WSL. Zgodnie z tymi postanowieniami beneficjent był zobowiązany do dołożenia wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów, rozumianego jako brak bezstronności i obiektywności przy wyłanianiu wykonawcy w ramach projektu;
- 2) przedstawił do rozliczenia, we wniosku o płatność końcową, wydatek na urządzenie, którego instalacji w miejscu realizacji projektu nie udokumentowano, co było niezgodne z §5 ust. 4 i §6 ust. 1 umowy;
- 3) naruszył przy adaptacji części hali magazynowo-produkcyjnej na salę fitness obowiązki wynikające z przepisów prawa, co stanowiło równocześnie niewypełnienie wymogu określonego w §4 ust. 3 umowy, tj.:
 - podjął i prowadził roboty budowlane w zakresie wykonania systemu wentylacji, klimatyzacji i ogrzewania przy adaptacji części hali magazynowo-produkcyjnej na potrzeby sali do zajęć sportowych bez uprzedniego uzyskania pozwolenia na budowę, co było niezgodne z art. 28 ust. 1 ustawy Prawo budowlane,
 - podjął i prowadził roboty obejmujące wykonanie instalacji elektrycznej bez dokonania stosownego zgłoszenia robót, czym naruszono art. 30 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego,
 - przystąpił do użytkowania obiektu przez wykonaniem (zakończeniem) wszystkich robót bez uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie, wymaganej art. 55 pkt 3 Prawa budowlanego,
 - prowadził zajęcia w sali fitness, która nie spełniała warunków technicznych i bezpieczeństwa użytkowania, określonych w art. 5 ust. 2 w zw. z art. 5 ust.1 pkt 1 lit. d, pkt 2 i 4 Prawa budowlanego oraz w § 84 i § 85 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie²⁹ w zakresie dostępu do urządzeń sanitarnych,
 - nie zawiadomił państwowego inspektora sanitarnego i inspektora pracy o prowadzeniu działalności w sali fitness, czym naruszono art. 209 §1 i §2 ustawy Kodeks pracy;

Powyższe wydatki poniesione niezgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie mogą zostać uznane za niekwalifikowalne do refundacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.

Ponadto kontrola NIK stwierdziła, że trzech z dwunastu skontrolowanych beneficjentów nie w pełni osiągnęło zadeklarowane wskaźniki rezultatu:

- jeden beneficjent nie w pełni zrealizował wskaźnik rezultatu w związku z zatrudnieniem pracowników w liczbie niższej od zadeklarowanej we wniosku aplikacyjnym, czym naruszył §4 ust. 3 umowy;
- jeden beneficjent nie uzyskał w 2010 r. i nie utrzymał w okresie trwałości wskaźnika rezultatu, dotyczącego nowych i ulepszonych produktów wprowadzonych w przedsiębiorstwie, zadeklarowanego w §4 ust. 3 i §13 umowy o dofinansowanie oraz w pkt C.9.3 i D.2 wniosku aplikacyjnego, stanowiącego załącznik do umowy. Stwierdzono również, że w jednostce tej nie prowadzono dokumentów ewidencyjnych dotyczących osiągnięcia i utrzymania wskaźników rezultatu, wymaganych na podstawie §11 ust. 1 pkt 2 umowy i pkt D.4 wniosku aplikacyjnego. Jako potwierdzenie uruchomienia produkcji nowych wyrobów lub usług beneficjent przedłożył ŚCP jedynie ofertę tego przedsiębiorstwa lub zapytanie ofertowe, bez cech wskazujących, że oferowany produkt powstał w wyniku realizacji projektu;

Zdjęcie nr 13

Recykler zakupiony przez firmę budowlaną w ramach projektu nr RPMP.02.01.01-12-047/09-00

Źródło: wyniki kontroli NIK.

- jeden beneficjent nie osiągnął jednego ze wskaźników rezultatu określonego we wniosku o dofinansowanie jako wzrost wskaźnika rentowności sprzedaży w wysokości 2% w okresie dwóch pełnych okresów obrotowych od zakończenia projektu. W 2010 r. rentowność sprzedaży spadła o 15,45 punktu procentowego w stosunku do 2008 r. W kolejnych latach rentowność sprzedaży również nie osiągnęła zakładanej wartości.

3.4 Realizacja projektu przez beneficjenta zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie dotyczącymi innych obowiązków w okresie trwałości

Beneficjenci zobligowani byli do utrzymania trwałości projektu zgodnie z ramami prawnymi ustalonymi przez UE oraz zgodnie z Krajowymi wytycznymi dotyczącymi kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007–2013.

W związku z tym monitorowaniu po zakończeniu realizacji projektu podlegały także inne obszary niż osiągnięcie i utrzymanie produktów i rezultatów oraz przestrzeganie zakazu dokonania zasadniczej modyfikacji projektu, które mogły wpływać na kwestię zachowania trwałości, w szczególności wywiązywanie się beneficjentów z obowiązków dotyczących:

- archiwizacji dokumentacji związanej z realizacją projektu,
- promocji projektu,
- zakazu podwójnego finansowania,
- zachowania niezmiennego statusu beneficjenta jako podatnika VAT w kontekście kwalifikowalności poniesionych wydatków.

3.4.1. W umowach o dofinansowanie beneficjenci zostali zobowiązani do przechowywania (archiwizowania) dokumentacji związanej z realizacją projektu w sposób gwarantujący jej dostępność oraz prawidłowe zabezpieczenie do trzech lat od daty zamknięcia RPO. Instytucja Zarządzająca może przedłużyć powyższy termin, przy czym beneficjent powinien być o tym fakcie powiadomiony pisemnie, przed upływem tego terminu. Kontrola NIK wykazała, że nie wszyscy beneficjenci realizowali prawidłowo obowiązek archiwizacji dokumentacji projektowej, np.:

- Kontrola projektu jednego z beneficjentów wykazała, że spółka nie posiadała instrukcji kancelaryjnej, ani innej wewnętrznej regulacji (procedur) dotyczących archiwizacji dokumentacji w celu jej ochrony przed zagubieniem lub przypadkowym zniszczeniem. W dokumentacji projektowej brakowało pierwszego sprawozdania dotyczącego obowiązku utrzymania trwałości projektu.
- W przypadku jednego beneficjenta kontrola wykazała, że określony w umowie o dofinansowanie obowiązek przechowywania dokumentów związanych z realizacją projektu nie został wykonany. Stwierdzono bowiem, że beneficjent nie posiadał dokumentów dotyczących wniosku o płatność końcową. Brakujące dokumenty dopiero w trakcie kontroli NIK były uzupełniane o kopie dokumentów uzyskane ze Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości, lecz nadal brak było wniosku o płatność końcową z 17 czerwca 2010 r. Dopiero podczas kontroli sporządzany był wykaz zarchiwizowanych dokumentów. Prezes Zarządu przedsiębiorstwa wyjaśnił, że przygotowywanie wniosku i kontraktu zlecone zostało firmie zewnętrznej, w której już nie pracuje osoba odpowiedzialna za kompletowanie dokumentów, jednakże z umowy z 22 września 2008 r. zawartej przez beneficjenta z ww. firmą nie ujęto obowiązku archiwizacji dokumentacji przez wykonawcę, a w myśl umowy o dofinansowanie dokumentacja miała być przechowywana w siedzibie beneficjenta.

Do powstania ww. nieprawidłowości mogło się przyczynić to, że beneficjenci nie zawsze wiedzą, jak ma być archiwizowana dokumentacja oraz jakie dokumenty podlegają archiwizacji. Przykładowo, z wyjaśnień beneficjentów wynika, że faktury dotyczące zakupów w ramach projektu, z wyjątkiem zakupu środków trwałych, są przechowywane przez pięć lat, tak jak wymaga Urząd Skarbowy, a po tym okresie będą niszczone.

Zdaniem NIK, dobrą praktyką było opracowanie przez IP II *Instrukcji w sprawie archiwizacji dokumentacji projektowej przez beneficjentów w ramach II osi priorytetowej Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013*. Określono w niej szczegółowo, że:

„W szczególności należy przechowywać następujące dokumenty wraz z załącznikami (jeżeli beneficjent posiada wersję elektroniczną dokumentu to powinien również ją archiwizować):

- ♦ wniosek o dofinansowanie projektu wraz z załącznikami,
- ♦ pisma informujące o akceptacji wniosku i przyznaniu dotacji,
- ♦ umowę o dofinansowanie projektu i aneksy zmieniające ich treść,
- ♦ wnioski o płatność wraz z załącznikami, dokumenty potwierdzające zawarte w nich informacje oraz dokumenty potwierdzające poniesienie wydatków w ramach projektu,

- ♦ dokumenty potwierdzające osiągnięcie zakładanych efektów projektu (w szczególności dotyczące wskaźników osiągnięcia celów projektu, protokoły odbioru, dzienniki budowy, kosztorysy inwestorskie, inwentaryzacje powykonawcze, pozwolenia, gwarancje, certyfikaty, materiały szkoleniowe, itd.),
- ♦ dokumentację dotyczącą zamówień publicznych (jeżeli beneficjent jest zobowiązany stosować przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych),
- ♦ dokumentację dotyczącą wyboru najkorzystniejszej oferty (dotyczy także beneficjentów, którzy nie są zobowiązani stosować przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych),
- ♦ umowy (wraz z aneksami) zawarte w związku z realizowanym projektem (w tym umowy o dzieło, umowy zlecenia), a także akty notarialne,
- ♦ dokumenty związane z prowadzeniem wyodrębnionej księgowości, w tym politykę rachunkowości, plany kont, wydruki z ewidencji księgowej, ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, wydruki rejestrów VAT i deklaracje VAT dotyczące projektu,
- ♦ dokumentację z przeprowadzonych kontroli/audytów dot. projektu (m.in. protokoły i wyniki kontroli, zalecenia pokontrolne),
- ♦ pisma wysyłane i otrzymywane przez beneficjenta, związane z realizacją projektu oraz inne dokumenty związane z zarządzaniem i realizacją projektu przez beneficjenta (m.in. materiały informacyjne i promocyjne).

Dokumentację projektową beneficjent powinien przechowywać w swojej siedzibie. Dokumentacja projektowa powinna być wyodrębniona z całości prowadzonej dokumentacji przez beneficjenta, z uwzględnieniem obowiązków informacji i promocji w ramach MRPO (tj. oznakowanie segregatorów). Beneficjent zobowiązany jest do poinformowania Instytucji Pośredniczącej II stopnia o zdarzeniach mających wpływ na sposób i miejsce przechowywania dokumentacji projektowej. Prawidłowość wypełniania przez beneficjenta obowiązku archiwizowania dokumentacji projektowej podlega kontroli na miejscu realizacji projektu. Naruszenie powyższych zasad może stanowić przesłankę do rozwiązania umowy o dofinansowanie i w konsekwencji konieczności zwrotu przez beneficjenta całości lub części pobranego dofinansowania".

3.4.2. Beneficjent jest odpowiedzialny za informowanie opinii publicznej o pomocy otrzymanej z funduszy europejskich poprzez odpowiednie oznaczenie właściwymi logotypami zakupionych środków trwałych, miejsca realizacji projektu, przygotowywanych dokumentów, materiałów promocyjnych, strony internetowej beneficjenta, zgodnie z §13 umowy o dofinansowanie projektu.

Zdjęcie nr 14

Łuparka elementów betonowych zakupiona w ramach projektu nr RPLB.02.02.00-08-070/09-05

Źródło: wyniki kontroli NIK.

Kontrolowani przez NIK beneficjenci, poza dwoma wyjątkami, w pełni wywiązywali się z obowiązków w zakresie informowania o pomocy z funduszy europejskich. W szczególności zamieszczali oni tablice informacyjne lub naklejki, wydawali dyplomy, publikacje, ulotki. W dokumentach związanych z realizacją projektu zamieszczali informacje o udziale Unii Europejskiej we współfinansowaniu projektu, oznaczali miejsca realizacji projektu poprzez zamieszczenie logo UE wraz z odniesieniem do EFRR i RPO.

Kontrola projektu realizowanego przez jednego z beneficjentów wykazała uchybienie w wywiązaniu się z obowiązków informacyjnych w związku z realizowanym projektem, określonych w §13 umowy o dofinansowanie oraz w *Krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007–2013*, polegające na umieszczeniu tablicy pamiątkowej o wymiarach mniejszych od wymaganych przez Instrukcję dotyczącą promocji i informacji. Ponadto jeden z beneficjentów nie zamieścił w miejscu realizacji projektu tablicy informacyjnej / pamiątkowej, co było niezgodne z §15 ust. 5 umowy o dofinansowanie oraz z wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 dla beneficjentów w zakresie informacji i promocji.

3.4.3. Podwójne finansowanie oznacza niedozwolone zrefundowanie całkowite lub częściowe danego wydatku dwa razy ze środków publicznych – wspólnotowych lub krajowych. Zakaz podwójnego finansowania projektu został ujęty w §8 umów o dofinansowanie projektu.

W objętych kontrolą NIK projektach nie stwierdzono przypadków:

- zrefundowania tego samego wydatku w ramach dwóch różnych projektów współfinansowanych ze środków funduszy UE,
- zrefundowania beneficjentom kosztów podatku VAT ze środków funduszy strukturalnych, a następnie odzyskania tego podatku przez beneficjenta ze środków budżetu państwa na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług³⁰,
- zakupu środków trwałych z udziałem środków dotacji krajowej, a następnie zrefundowania kosztów amortyzacji tego środka trwałego w ramach funduszy strukturalnych.

W objętych kontrolą NIK 12 projektach w okresie od zakończenia realizacji projektu nie nastąpiła zmiana okoliczności powodujących możliwości odzyskania przez beneficjenta podatku VAT.

3.5 Realizacja przez beneficjentów obowiązków sprawozdawczych w okresie trwałości

Jedenastu spośród dwunastu skontrolowanych przez NIK beneficjentów wywiązało się z obowiązków sprawozdawczych określonych w §16 ust. 4 umowy o dofinansowanie i złożyło do Instytucji Zarządzającej lub Instytucji Pośredniczącej sprawozdania z zachowania trwałości projektu. Jeden spośród dwunastu beneficjentów objętych kontrolą nie był zobowiązany do przekazywania sprawozdań z wypełniania obowiązku zachowania trwałości projektu, ponieważ do zakończenia kontroli NIK nie upłynął wymagany okres od zakończenia realizacji projektu. Sprawozdania zawierały informacje, na podstawie których instytucja udzielająca dotacji sprawdzała sposób zarządzania projektem po jego zakończeniu, dokonywała analizy, czy został zachowany cel projektu i nie poddano projektowi znacznej modyfikacji oraz informacje dotyczące archiwizacji dokumentacji związanej z realizacją projektu, promocji projektu, zakazu podwójnego finansowania wydatków, statusu podatnika VAT w kontekście kwalifikowalności poniesionych wydatków.

Sprawozdania zostały złożone przez ośmiu beneficjentów w terminie 14 dni od upływu okresu, którego dotyczyły, tj. zgodnie z §16 umowy o dofinansowanie. Sprawozdania te zostały sporządzone na formularzu zgodnym z określonym wzorem, stosownie do §16 ust. 4 umowy o dofinansowanie projektu. W przypadku trzech beneficjentów sprawozdania zostały złożone z opóźnieniem od 6 do 27 dni. Nieprawidłowości dotyczące niezłożenia w terminie sprawozdania, lub na niewłaściwym formularzu nie miały wpływu na prawidłowe zarządzanie przez beneficjentów projektem w okresie trwałości.

Ustalono, że skontrolowani beneficjenci terminowo dokonywali korekt sprawozdań w przypadku otrzymania uwag od instytucji udzielającej dotacji. Korekty dotyczyły m.in. błędów formalnych w formularzach, błędów dotyczących realizacji obowiązków w zakresie promocji projektu, a także złożenia wyjaśnień lub uzupełnień dotyczących osiągniętej wartości wskaźnika zatrudnienia.

W przypadku jednego beneficjenta kontrola NIK wykazała, że w sprawozdaniu z trwałości projektu z dnia 14 sierpnia 2012 r. podano, że wskaźniki rezultatu były od zakończenia realizacji projektu utrzymane, co było niezgodne ze stanem faktycznym, gdyż przedsiębiorca ten nie wytworzył niektórych wymaganych umową o dofinansowanie nowych i ulepszonych produktów.

³⁰ Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 ze zm.

4.1. Czynności kontrolne zostały przeprowadzone u 12 beneficjentów, którzy realizowali projekty w ramach regionalnych programów operacyjnych oraz w trzech instytucjach, które zawarły umowy z beneficjentami. Kontrolę w tych jednostkach przeprowadziły Delegatury NIK w Katowicach, Krakowie i Zielonej Górze, a kontrolę koordynował Departament Administracji Publicznej NIK.

Wybór jednostek do kontroli został dokonany w sposób celowy na podstawie danych z monitoringu realizacji projektów w ramach regionalnych programów operacyjnych, z uwzględnieniem problemów i trudności w utrzymaniu trwałości projektu po zakończeniu realizacji. W ramach trzech RPO do kontroli wybrano po czterech beneficjentów, których projekty były w okresie trwałości, a w każdym z trzech RPO zbadano instytucje, które były odpowiedzialne za monitorowanie projektów w okresie trwałości.

W ramach przygotowania do kontroli w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego³¹ oraz w Urzędach Marszałkowskich Województw: Lubuskiego, Małopolskiego, Śląskiego, na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f) ustawy o NIK, zasięgnięto informacji dotyczących m.in. realizacji zadania polegającego na zachowaniu trwałości projektów zgodnie z art. 57 ust. rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006.

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone w terminie od 2 września do 13 grudnia 2013 r.

4.2. W 15 wystąpieniach pokontrolnych sformułowano ogółem 13 wniosków pokontrolnych. Adresaci wystąpień pokontrolnych poinformowali o zrealizowaniu czterech wniosków oraz podjęciu działań na rzecz realizacji sześciu wniosków (nie przekazano informacji o realizacji trzech wniosków)³².

Wnioski skierowane do Instytucji Zarządzających / Instytucji Pośredniczących dotyczyły głównie:

- ♦ przestrzegania terminów w zakresie sporządzania informacji pokontrolnych,
- ♦ podejmowania czynności celem wyegzekwowania od beneficjentów wymaganych oświadczeń w terminach określonych w Podręczniku procedur,
- ♦ przeprowadzenia ponownej analizy wniosków o płatność złożonych przez jednego beneficjenta pod względem kwalifikowalności wydatków przedstawionych do refundacji w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli NIK, przeprowadzonej w Śląskim Centrum Przedsiębiorczości i u tego beneficjenta.
- ♦ rozliczenie, w oparciu o wyniki podjętego przez IZ postępowania kontrolnego, dofinansowania projektu zrealizowanego przez jednego beneficjenta w związku z ustaleniami kontroli NIK, wskazującymi na podejrzenie poświadczenia nieprawdy w oświadczeniu dotyczącym trwałości złożonym przez tego beneficjenta.

4.3. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Zastępca Dyrektora Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości poinformowała m.in., że ŚCP wszczęło ponowną analizę wniosków o płatność pod względem kwalifikowalności wydatków przedłożonych do refundacji przez beneficjenta, który – jak ustaliła kontrola NIK – zrealizował projekt z naruszeniem przepisów oraz umowy o dofinansowanie.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Wicemarszałek Województwa Lubuskiego Pan Bogdan Nowak poinformował m.in., że IZ LPRO zobowiązała się do przestrzegania terminów dotyczących sporządzania informacji pokontrolnych oraz podejmowania czynności celem

³¹ Obecnie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

³² Dane według stanu na dzień 28 kwietnia 2014 r.

wyegzekwowania od beneficjentów wymaganych oświadczeń dotyczących trwałości projektów, a także do realizacji zadań dotyczących kontroli trwałości zgodnie z procedurą określoną w Podręczniku procedur oraz, że podjęto działania w celu weryfikacji prawdziwości danych zawartych w oświadczeniu dotyczącym trwałości projektu złożonego przez jednego beneficjenta.

4.4. Wnioski pokontrolne skierowane do beneficjentów zrealizowanych projektów dotyczyły przede wszystkim:

- ♦ pełnej realizacji wskaźnika rezultatu projektu,
- ♦ podjęcia lub kontynuowania działań zmierzających do prawidłowego zarchiwizowania pełnej dokumentacji związanej z realizacją projektu,
- ♦ zastosowania właściwych środków promocji i informowania o współfinansowaniu projektu ze środków unijnych,
- ♦ przekazania do IP korekty sprawozdania z trwałości projektu,
- ♦ zapewnienie świadczenia usług w sali fitness zgodnie z wymogami przepisów prawa, określającymi warunki ogólnobudowlane oraz higieniczno-sanitarne.

4.5. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne, beneficjenci poinformowali m.in., że:

- ♦ spółka zatrudniła dodatkowo trzech trenerów fitness, w związku z czym wskaźnik rezultatu dotyczących zatrudnienia pracowników został znacznie przekroczony,
- ♦ tablica informacyjna, zgodna z wytycznymi IZ RPO WSL została umieszczona na drzwiach wejściowych oraz bocznych budynku z salami fitness,
- ♦ zapewniono świadczenie usług w sali fitness zgodnie z wymogami przepisów prawa, określającymi warunki ogólnobudowlane oraz higieniczno-sanitarne, co zostało potwierdzone decyzją Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego z 23 kwietnia 2014 r. oraz opinią Powiatowego Państwowego Inspektora Sanitarnego z 31 marca 2014 r.,
- ♦ podjęto działania w celu uporządkowania dokumentów i weryfikacji niektórych procedur wewnętrznych dotyczących archiwizacji dokumentacji projektowej,
- ♦ zapewniono przechowywanie dokumentów związanych z realizacją projektu w jednym miejscu w segregatorze,
- ♦ umieszczono tablicę informacyjną oznaczającą miejsce realizacji projektu o wymiarach zgodnych z zapisami „Instrukcji dla beneficjenta dotyczącej promocji informacji”.

4.6. Zastrzeżenia do uwag, ocen i wniosków pokontrolnych NIK zostały wniesione przez dwóch kierowników skontrolowanych jednostek.

Prezes Zarządu Fundacji Proventus Spółka Komandytowo-Akcyjna z siedzibą w Katowicach wniosła osiem zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego z dnia 10 grudnia 2013 r. Prezes Zarządu zakwestionowała m.in.:

- ♦ ocenę dotyczącą braku dopełnienia obowiązku zachowania bezstronności i obiektywności przy wyborze kontrahenta;
- ♦ zarzut ujęcia przez Spółkę w rozliczeniu dokonanym w październiku 2012 r., w ramach wniosku o płatność końcową, nieprawidłowo poniesionego wydatku na urządzenia do komunikacji z klientem o nazwie Wellness Expert, wyprodukowane w lipcu 2013 r.;

- ♦ ustalenia kontroli w zakresie nieuzyskania pozwolenia na budowę i niedokonania zgłoszenia do właściwego organu zamiaru podjęcia i prowadzenia robót budowlanych;
- ♦ nieprawidłowość dotyczącą przystąpienia do użytkowania sali do zajęć sportowych bez uzyskania ostatecznej decyzji i pozwoleniu na użytkowanie tej sali;
- ♦ nieprawidłowość dotyczącą prowadzenia zajęć w sali fitness, pomimo niespełnienia przez ten obiekt warunków technicznych i bezpieczeństwa użytkowania wymaganych przepisami prawa;
- ♦ nieprawidłowości w zakresie niewypełnienia przez Spółkę jako beneficjenta obowiązku informowania o projekcie poprzez nieumieszczenie w miejscu realizacji projektu tablicy informacyjnej.

Komisja Rozstrzygająca, w uchwale z dnia 14 lutego 2014 r., oddaliła w całości zastrzeżenia wniesione przez Prezes Zarządu Fundacji Proventus Spółka Komandytowo-Akcyjna z siedzibą w Katowicach.

Dyrektor Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości w Chorzowie wniósł dziesięć zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego z dnia 13 grudnia 2013 r. Zastrzeżenia dotyczyły w szczególności:

- ♦ oceny nierzetelnego przeprowadzenia czynności w ramach kontroli doraźnej sprawdzającej trwałość projektu;
- ♦ oceny nierzetelnego przeprowadzenia weryfikacji formalno-merytorycznej wniosków o płatność złożonych przez beneficjenta projektu w związku z niezakwestionowaniem szeregu nieprawidłowości popełnionych przez beneficjenta;
- ♦ wniosków pokontrolnych dotyczących przeprowadzenia ponownej analizy wniosków o płatność złożonych przez beneficjenta projektu, podjęcia działań w celu zintensyfikowania działań kontrolnych i zapewnienia rzetelności kontroli doraźnych, udostępnienia beneficjentom wzoru opisu udzielonego zamówienia zgodnego z aktualną treścią wytycznych IZ RPO WSL.

Komisja Rozstrzygająca, w uchwale z dnia 10 lutego 2014 r., uwzględniła w całości dwa zastrzeżenia wniesione przez Dyrektora Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości dotyczące oceny nierzetelnego przeprowadzenia weryfikacji formalno-merytorycznej wniosków o płatność złożonych przez beneficjenta projektu w związku z niezakwestionowaniem nieprawidłowości, polegających na niewyposażeniu sali fitness w instalację wodno-kanalizacyjną oraz nieprzedstawieniu umowy na dostawę i montaż systemu wentylacji, klimatyzacji i ogrzewania. Komisja Rozstrzygająca uwzględniła w części zastrzeżenie dotyczące oceny nierzetelnego przeprowadzenia weryfikacji formalno-merytorycznej wniosków o płatność złożonych przez beneficjenta projektu oraz oddaliła w całości siedem pozostałych zastrzeżeń.

4.7. W dniu 20 grudnia 2013 r. Dyrektor Delegatury NIK w Katowicach zawiadomił Prokuraturę Rejonową, że w związku z kontrolą prowadzoną u jednego przedsiębiorcy ujawniono fakty uzasadniające podejrzenie popełnienia przestępstwa, polegającego na udaremnianiu wykonania przez kontrolerów NIK niektórych czynności służbowych oraz utrudnianiu prowadzenia kontroli w spółce przez jej pracowników. W odpowiedzi 17 stycznia 2014 r. Prokuratura Rejonowa poinformowała o wszczęciu śledztwa w sprawie dotyczącej utrudniania kontroli pracownikom NIK. W dniu 16 kwietnia 2014 r. Prokuratura Rejonowa postanowiła o umorzeniu śledztwa wobec braku znamion czynu zabronionego. W dniu 30 kwietnia 2014 r. Delegatura NIK w Katowicach skierowała do Sądu Rejonowego zażalenie na postanowienie Prokuratury Rejonowej w sprawie umorzenia śledztwa.

W dniu 9 czerwca 2014 r. Dyrektor Delegatury NIK w Katowicach zawiadomił Prokuraturę Rejonową, że w wyniku kontroli przeprowadzonej w Śląskim Centrum Przedsiębiorczości w Chorzowie ujawniono fakty uzasadniające podejrzenie popełnienia przestępstwa przez dwie pracownice Centrum, które nie dopełniły obowiązków w zakresie prawidłowego przeprowadzenia weryfikacji wniosków beneficjenta o płatność pośrednią i końcową złożonych w ramach realizacji projektu objętego kontrolą NIK, w wyniku czego doszło do nieuzasadnionej refundacji wydatków ze środków budżetu Unii Europejskiej i budżetu państwa, a tym samym wyrządzenia szkody w wysokości 749,1 tys. zł.

W dniu 25 marca 2014 r. Dyrektor Departamentu Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubuskiego poinformował NIK, że w związku z kontrolą NIK Prokurator Rejonowy w Zielonej Górze został zawiadomiony o podejrzeniu popełnienia przez jednego beneficjenta przestępstwa, związanego z otrzymanym dofinansowaniem ze środków Unii Europejskiej i budżetu państwa w ramach LRPO, polegającego na poświadczeniu nieprawdy w oświadczeniu o zachowaniu trwałości projektu, mającego istotne znaczenie dla zachowania wkładu funduszy, tj. przestępstwa z art. 297 §2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny³³.

W dniu 29 kwietnia 2014 r. Wiceprezes NIK na podstawie art. 62a ust. 1 ustawy o NIK powiadomił Marszałka Województwa Śląskiego o uwagach, ocenach i wnioskach dotyczących kontrolowanej działalności w związku z kontrolą P/13/196 przeprowadzoną przez Delegaturę w Katowicach w Śląskim Centrum Przedsiębiorczości w Chorzowie oraz u dwóch beneficjentów środków z budżetu UE, tj. w Fundacji Proventus Spółka Komandytowo-Akcyjna w Katowicach i w Gliwickich Zakładach Urządzeń Technicznych S.A. w Gliwicach.

4.8. Finansowe rezultaty kontroli w kategorii *Kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa*, wyniosły 749,1 tys. zł. Dotyczyło to kwoty otrzymanej refundacji ze środków UE i budżetu krajowego z tytułu zakupionych przez jednego beneficjenta urządzeń oraz robót budowlanych od podmiotu powiązanego osobowo, co było niezgodne z §10 ust. 2 umowy o dofinansowanie, zgodnie z którym beneficjent był zobowiązany do dołożenia wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów, rozumianego jako brak bezstronności i obiektywności przy wyłanianiu wykonawcy w ramach projektu [str. 28]. Środki te mogą zostać uznane przez instytucję, która zawarła z beneficjentem umowę o dofinansowanie projektu, za niekwalifikowalne do refundacji z funduszy strukturalnych.

³³ Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553.

Charakterystyka stanu prawnego oraz wymogów dotyczących zachowania trwałości wynikających z wytycznych

Prawo unijne

Ogólne zasady i procedury wspólnotowe w zakresie programowania i wdrażania pomocy z funduszy strukturalnych określa rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999³⁴, zwane dalej „rozporządzeniem ogólnym nr 1083/2006”. Rozporządzenie to określa podstawowe cele i zasady wykorzystania funduszy strukturalnych, tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Zgodnie z art. 60 tego rozporządzenia za właściwe zarządzanie i realizację programu operacyjnego odpowiada Instytucja Zarządzająca.

Obowiązek zachowania trwałości został określony w art. 57 ust. 1 ww. rozporządzenia, zgodnie z którym państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca zapewniają, że operacja obejmująca inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne zachowuje wkład funduszy, wyłącznie jeżeli operacja ta, w terminie pięciu lat od zakończenia operacji lub trzech lat od zakończenia operacji w państwach członkowskich, które skorzystały z możliwości skrócenia tego terminu w celu utrzymania inwestycji przez MŚP, nie zostanie poddana zasadniczym modyfikacjom:

- a) mającym wpływ na jej charakter lub warunki jej realizacji lub powodującym uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny oraz
- b) wynikającym ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej.

Przepisy szczególne dotyczące rodzajów działań, które mogą być finansowane z EFRR określono w rozporządzeniu (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1783/1999³⁵, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie EFRR nr 1080/2006”.

Szczegółowe zasady wykonania powyższych rozporządzeń określa rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego³⁶, zwane dalej „rozporządzeniem wykonawczym nr 1828/2006”.

Komisja Europejska wydała wytyczne pn. *Guidance document on management verifications to be carried out by Member States on operations co-financed by the Structural Funds and the Cohesion Fund for the 2007–2013 programming period*³⁷ (dalej: Wytyczne KE w sprawie kontroli projektów). W sekcji 3.7 *Trwałość operacji* Komisja Europejska zaleciła m. in.:

³⁴ Dz. U. L210 z 31.07.2006, s. 25 ze zm. Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 1 stycznia 2014 r.

³⁵ Dz. U. L 210 z 31.07.2006, s. 1 ze zm. Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 1 stycznia 2014 r.

³⁶ Dz. U. L. 371 z 27.12.2006, s. 1 ze zm.

³⁷ Guidance document on management verifications to be carried out by Member States on operations co-financed by the Structural Funds and the Cohesion Fund for the 2007–2013 programming period, dokument nr 08/0020/04-EN przyjęty 5 czerwca 2008 r. przez Komitet Koordynujący Fundusze przy Komisji Europejskiej (ang. the Coordination Committee of the Funds – COCOF), nietłumaczony na język polski: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/conferences/manauth/doc/management_verifications_en.pdf.

Zgodnie z art 57 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 instytucja zarządzająca zapewnia, że operacja zachowuje wkład funduszy, wyłącznie jeżeli operacja ta, w ciągu pięciu lat (w przypadku MŚP – trzech lat) od jego zakończenia, nie ulegnie istotnej modyfikacji: (a) mającej wpływ na jej charakter lub warunki wykonania lub przynajmniej firmie lub instytucji publicznej nienależne korzyści, oraz (b) wynikającej ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej.

W ramach swoich obowiązków kontrolnych instytucja zarządzająca powinna sprawdzić po zakończeniu realizacji projektów zgodność z tymi warunkami, w tym w ramach kontroli na miejscu na podstawie badania próby.

Wszelkie kwoty, które zostały zidentyfikowane jako nienależnie wypłacone powinny być odzyskane.³⁸

Komisja Europejska wydała również wytyczne pn. *Rules and conditions applicable to actions co-financed from Structural Funds and Cohesion Fund. An overview of the eligibility rules in the programming period 2007–2013*³⁹ (dalej: Wytyczne KE w sprawie kwalifikowalności wydatków). W sekcji 2.7 Inne warunki dofinansowania Komisja Europejska zaleciła m. in.:

Niektóre naturalnie trwałe projekty (dotyczące infrastruktury, działalności produkcyjnej) muszą być utrzymywane bez istotnej zmiany ich charakteru lub warunków, w taki sposób, aby spełniały swoje pierwotne cele, przez co najmniej pięć lat od daty ich zakończenia. W zależności od wyboru państw członkowskich, okres ten może być skrócony do trzech lat dla inwestycji lub miejsc pracy stworzonych przez MŚP. Proporcjonalne korekty finansowe muszą być stosowane, jeżeli te minimalne okresy nie są przestrzegane.⁴⁰

Prawo krajowe

Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

Wydatkowanie środków funduszy strukturalnych w Polsce jest prowadzone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁴¹ (zwanej dalej „UZPPR”), która – obok rozporządzeń wspólnotowych – daje podstawę prawną do wdrażania funduszy strukturalnych w perspektywie finansowej na lata 2007–2013. Ustawa ta określa zasady prowadzenia polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę oraz tryb współpracy między nimi, w tym m.in. zasady ustanawiania i realizacji programów operacyjnych, obowiązki i zadania poszczególnych instytucji w systemie zarządzania i kontroli. Zgodnie z art. 25 UZPPR, za prawidłową realizację programu operacyjnego odpowiada instytucja zarządzająca, którą w przypadku RPO jest zarząd województwa.

Zadania Instytucji Zarządzających dla RPO pełnią zarządy województw, które są obsługiwane przez Urzędy Marszałkowskie. W przypadku niektórych RPO część zadań została powierzona Instytucjom Pośredniczącym.

Lubuski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007–2013 (LRPO) został przyjęty decyzją Komisji Europejskiej nr K(2007)4572 z dnia 1 października 2007 r. Rada Ministrów przeznaczyła na realizację tego programu środki z budżetu państwa pochodzące z EFRR do wysokości 439 173,1 tys. euro⁴². Celem głównym tego programu jest stworzenie warunków wzrostu konkurencyjności województwa poprzez wykorzystanie regionalnego potencjału endogenicznego oraz przeciwdziałanie marginalizacji zagrożonych obszarów, w tym obszarów wiejskich, przy racjonalnym gospodarowaniu zasobami i dążeniu do zapewnienia większej spójności województwa. Dla osiągnięcia celu głównego LRPO ustanowiono sześć osi priorytetowych. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw

³⁸ Tamże, str. 24. Tłumaczenie robocze NIK.

³⁹ *Rules and conditions applicable to actions co-financed from Structural Funds and Cohesion Fund. An overview of the eligibility rules in the programming period 2007–2013.* Dokument przyjęty przez Komisję Europejską w lutym 2009 r., nietłumaczony na jęz. polski: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/eligibility/eligibility_2009_en.pdf.

⁴⁰ Tamże, str. 10. Tłumaczenie robocze NIK.

⁴¹ Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 ze zm.

⁴² Uchwała nr 269 Rady Ministrów z dnia 6 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i warunków dofinansowania Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 (M.P. Nr 85, poz. 910).

prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa lubuskiego jest przedmiotem dofinansowania w szczególności w ramach II osi priorytetowej *Stymulowanie wzrostu inwestycji w przedsiębiorstwach i wzmocnienie potencjału innowacyjnego*. Na współfinansowanie projektów w ramach tej osi priorytetowej przeznaczono blisko 23% ogółu środków dostępnych w ramach LRPO. Funkcję IZ LRPO pełni Zarząd Województwa Lubuskiego. Realizację tych zadań Zarząd Województwa Lubuskiego wykonuje poprzez jednostki organizacyjne w ramach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego (UMWL). W realizację zadań IZ LRPO w ramach UMWL zaangażowany jest Departament Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Za monitorowanie zachowania trwałości projektów współfinansowanych w ramach II osi priorytetowej LRPO odpowiedzialny jest Wydział Zarządzania i Monitorowania LRPO, natomiast kontrole beneficjentów w zakresie zachowania trwałości przeprowadza Wydział Kontroli LRPO. IZ samodzielnie wdraża działania objęte II osią priorytetową, nie przekazała zadań w tym zakresie Instytucji Pośredniczącej.

Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007–2013 (MRPO) został przyjęty decyzją Komisji Europejskiej nr K(2007)4206 z dnia 4 września 2007 r. Rada Ministrów przeznaczyła na realizację tego programu środki z budżetu państwa pochodzące z EFRR do wysokości 1 290 274,4 tys. euro⁴³. Celem głównym tego programu jest tworzenie warunków dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Cel ten jest realizowany w szczególności poprzez inwestycje infrastrukturalne wzmacniające konkurencyjność, wspieranie innowacyjności i społeczeństwa informacyjnego oraz poprawę stanu środowiska naturalnego i kulturowego. Dla osiągnięcia celu głównego MRPO ustanowiono dziewięć osi priorytetowych. Udzielanie dotacji na inwestycje rozwojowe dla małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie województwa małopolskiego jest przedmiotem dofinansowania w ramach II osi priorytetowej *Gospodarka regionalnej szansy*. Na współfinansowanie projektów w ramach tej osi priorytetowej przeznaczono 12% ogółu środków dostępnych w ramach MPRO. Funkcję IZ MRPO pełni Zarząd Województwa Małopolskiego. IZ powierzyła wdrażanie działań objętych II osią priorytetową, w tym zadanie polegające na prowadzeniu monitoringu i kontroli realizacji przez beneficjentów obowiązku zachowania trwałości projektów, Instytucji Pośredniczącej, której zadania wykonuje Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości w Krakowie.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 (RPO WSL) został przyjęty decyzją Komisji Europejskiej nr K(2007)4208 z dnia 4 września 2007 r. Rada Ministrów przeznaczyła na realizację tego programu środki z budżetu państwa pochodzące z EFRR do wysokości 1 712 980,3 tys. euro⁴⁴. Celem głównym tego programu jest stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu. Dla osiągnięcia celu głównego RPO WSL ustanowiono dziesięć osi priorytetowych. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa śląskiego jest przedmiotem dofinansowania w szczególności w ramach osi priorytetowej 1. *Badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość*. Na współfinansowanie projektów w ramach tej osi priorytetowej przeznaczono 17% ogółu środków dostępnych w ramach RPO WSL. Funkcję IZ RPO WSL pełni Zarząd Województwa Śląskiego. IZ powierzyła wdrażanie działań objętych I osią priorytetową, w tym zadania dotyczące monitorowania i weryfikacji trwałości projektów, Instytucji Pośredniczącej, której zadania wykonuje Śląskie Centrum Przedsiębiorczości w Chorzowie.

⁴³ Uchwała nr 258 Rady Ministrów z dnia 6 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i warunków dofinansowania Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013 (M.P. Nr 85, poz. 904).

⁴⁴ Uchwała nr 265 Rady Ministrów z dnia 6 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i warunków dofinansowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 (M.P. Nr 85, poz. 907).

Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego

W związku z art. 35 ust. 3 UZPPR oraz w związku z art. 56 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, Minister Rozwoju Regionalnego wydał *Krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007–2013*⁴⁵, które określają m.in. zasady zachowania trwałości projektu (rozdział 5.3). W powyższych wytycznych Minister postanowił m.in., że:

1. Zgodnie z postanowieniami art. 57 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 trwałość projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności musi być zachowana przez okres pięciu lat od daty zakończenia projektu. Poprzez datę zakończenia projektu należy rozumieć termin zakończenia realizacji projektu określony w umowie o dofinansowanie projektu, z uwzględnieniem przepisów art. 88 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006.
2. W przypadku projektów realizowanych w celu utrzymania inwestycji lub miejsc pracy stworzonych przez MŚP, okres, o którym mowa powyżej, wynosi 3 lata od daty zakończenia projektu.
3. Pojęcie „trwałości projektu” rozumiane jest jako niepoddanie projektu tzw. znaczącej modyfikacji, tj.:
 - a) modyfikacji mającej wpływ na charakter lub warunki realizacji projektu lub powodującej uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny, oraz
 - b) wynikającej ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej.
4. Znacząca modyfikacja oznacza jednocześnie spełnienie co najmniej jednego z warunków wymienionych w pkt. 3 lit. a i co najmniej jednego z warunków wymienionych w pkt 3 lit. b⁴⁶.
5. Powyższe przepisy dotyczą projektów infrastrukturalnych oraz projektów, w których dokonywany jest zakup sprzętu lub wyposażenia.
6. Wydatki poniesione na rzecz projektu, który zostanie poddany znaczącym modyfikacjom, będą objęte procedurą odzyskiwania zgodnie z art. 98-102 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006.

Minister Rozwoju Regionalnego zlecił również wykonanie ekspertyzy pn. „*Nieuzasadniona korzyść*” – definicja pojęcia na użytek systemu wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności⁴⁷ (dalej: ekspertyza MRR), a także w marcu 2012 r. opracował podręcznik pt. *Zagadnienie zachowania trwałości projektu współfinansowanego z funduszy europejskich*⁴⁸ (dalej: podręcznik MRR).

⁴⁵ Dokument ten został opublikowany na stronie internetowej MRR pod adresem: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Dokumenty/wytycznepolskie/who/Strony/wytyczne.aspx>.

⁴⁶ Przedstawiona w pkt 4 interpretacja przepisu zawartego w art. 55 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 została potwierdzona przez Komisję Europejską podczas 20 posiedzenia Komitetu Koordynującego Fundusze (COCOF) w dniach 24–25 września 2008 r.

⁴⁷ Ekspertyzę prawną na zamówienie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego opracowała kancelaria prawnicza Deloitte Legal, Pasternak i Wspólnicy z Warszawy. Wyniki zostały przedstawione w październiku 2011 r. i publikowane na stronie internetowej MRR pod adresem: http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Dokumenty/pp/Lists/Prawo%20Polskie/Attachments/20/Nieuzasadniona_korzysc_Ekspertyza_zewnetrzna_material_pomocniczy_w_zakresie_interpretacji_zasady_trwalosci.pdf.

⁴⁸ Dokument ten został opublikowany na stronie internetowej MRR pod adresem: http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Dokumenty/pp/Lists/Prawo%20Polskie/Attachments/19/Podrecznik_ws_trwalosci_20032012.pdf.

W podręczniku MRR określono m. in. zalecany sposób interpretacji pojęcia „zasadnicza modyfikacja” i podejście kontrolne w tym zakresie uzgodnione z Komisją Europejską⁴⁹. Zgodnie z podręcznikiem MRR:

Nie można poddawać operacji zasadniczej modyfikacji wynikającej:

1.	(a) ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury, albo (ang. „or”) (b) z zaprzestania działalności produkcyjnej
	i (ang. „and”)
2.	(c) mającej wpływ na charakter lub warunki realizacji operacji lub (ang. „or”) (d) powodującej uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny.

Grupa 1

Aby modyfikacja spełniała kryteria art. 57 ust. 1 akapit 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, musi wynikać albo ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury (fragment (a)) albo z zaprzestania działalności produkcyjnej (fragment (b)). Jeżeli nie wystąpi żaden z tych czynników, wykluczone jest powstanie „zasadniczej modyfikacji”. W konsekwencji takiej sytuacji bezprzedmiotowe jest sprawdzanie wpływu na charakter lub warunki realizacji operacji, jak również weryfikacja wystąpienia korzyści i tego, czy była ona uzasadniona.

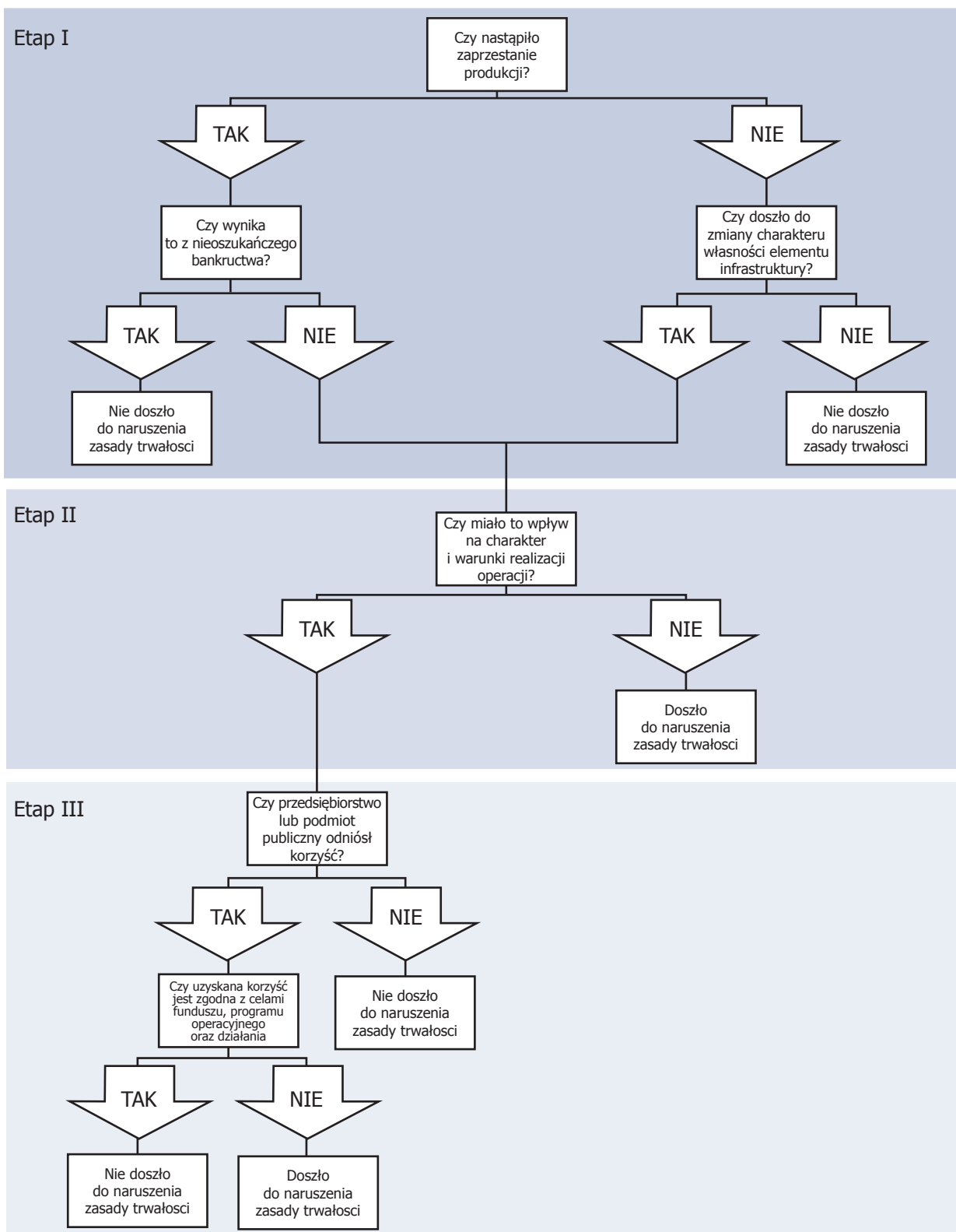
Grupa 2

Fragmenty (c) i (d) określają natomiast cechy gatunkowe, które nosić powinny zachowania określone w pkt. 1, aby zaistniała modyfikację można uznać za niedozwoloną w świetle art. 57 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Wniosek ten wynika z tego, iż pomiędzy fragmentami grupy 1 i grupy 2 umieszczony został funktor koniunkcji „i”. Pomiedzy samymi fragmentami (c) i (d) umieszczony został funktor „lub”, co sugeruje, iż niedozwolone jest takie zachowanie z grupy 1 (zarówno (a), jak i (b)), które albo ma wpływ na charakter lub warunki realizacji operacji, albo powoduje uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez beneficjenta, albo jedno i drugie. Podsumowując stwierdzić należy iż, zachowania (a) lub (b) oznaczają zasadniczą modyfikację, jeżeli stanowią przyczynę dla skutku w postaci (c) lub (d), tj. jeżeli zachodzi między nimi związek przyczynowo-skutkowy⁵⁰.

⁴⁹ Sposób interpretacji pojęcia „zasadnicza modyfikacja” i podejście kontrolne w tym zakresie uzgodniono z KE w Brukseli podczas posiedzenia Komitetu Koordynującego Fundusze (COCOF) w dniach 24-25 września 2008 r.

⁵⁰ Zagadnienie zachowania trwałości projektu współfinansowanego z funduszy europejskich, str. 6.

Rys. nr 1

Proponowany sposób postępowania przy ocenie zachowania trwałości operacji⁵¹⁵¹ Tamże, str. 9.

W ekspertyzie MRR podjęto próbę określenia, jak należy rozumieć pojęcie „nieuzasadniona korzyść” w kontekście zachowania zasady trwałości w projekcie:

„Korzyść” to takie przysporzenie majątkowe, w tym uzyskanie przychodu, zwolnienie z długu lub uniknięcie straty, albo takie uzyskanie pozycji ekonomicznie lepszej niż możliwa do uzyskania przez inne podmioty w tych samych warunkach, które:

- 1) nastąpiło w wyniku zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo zaprzestania działalności produkcyjnej;
- 2) faktycznie powstało po stronie przedsiębiorstwa lub podmiotu publicznego.

Z punktu widzenia uczestników transakcji korzyść w ww. kontekście powinna być rozumiana jako:

- 1) **dla beneficjentów** – uzyskanie jakiegokolwiek przychodu w wyniku zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo zaprzestania działalności produkcyjnej;
- 2) **dla podmiotów innych niż beneficjenci, w tym dla kontrahentów** – zaangażowanie w transakcję środków o wartości niższej niż rynkowa wartość elementów infrastruktury, których dotyczy zmiana charakteru własności, albo uzyskanie pozycji ekonomicznie lepszej niż możliwa do uzyskania przez inne podmioty w tych samych warunkach.

Korzyść jest nieuzasadniona w rozumieniu art. 57 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, jeżeli jest **nie do pogodzenia z celami pomocy realizowanej przez zaangażowanie funduszy oraz celami dofinansowania danego działania**.

Należy przy tym podkreślić, iż z punktu widzenia art. 57 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 występowanie „nieuzasadnionej korzyści” należy oceniać zarówno po stronie beneficjenta, jak i po stronie podmiotów innych niż beneficjenci, w tym kontrahentów. Są bowiem możliwe sytuacje, w których w wyniku zmiany charakteru własności infrastruktury beneficjent nie odnosi korzyści, natomiast odnosi ją wyłącznie kontrahent.

Ponadto, istnieje możliwość, iż sama korzyść wystąpi u jednej strony transakcji, natomiast okoliczności przesądzające o tym, że jest ona nieuzasadniona dotyczyć będą drugiej strony.

Sprzeczność z celami może mieć ponadto charakter podmiotowy jak i przedmiotowy. Oznacza to, że może ona wynikać z samego faktu, że kontrahent nie spełnia kryteriów korzystania z pomocy realizowanej przez zaangażowanie funduszy, jak i ze skutków zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo zaprzestania działalności produkcyjnej, które sprzeciwiają się celom funduszy (zwiększania konkurencyjności, tworzenia i ochrony miejsc pracy, rozwoju danego regionu etc.)⁵².

Wytyczne regionalne

Dla każdego z objętych kontrolą RPO Instytucja Zarządzająca danym programem w celu realizacji art. 57 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 1083/2006 przyjęła indywidualne rozwiązania dotyczące zapewnienia zachowania trwałości przez instytucje zaangażowane w system zarządzania i kontroli tego programu oraz przez beneficjentów.

Zarząd Województwa Lubuskiego jako IZ samodzielnie realizuje II oś priorytetową LRPO. Zarząd Województwa Lubuskiego przyjął Wytyczne Instytucji Zarządzającej Lubuskim Regionalnym Programem Operacyjnym dotyczące monitorowania realizacji projektów⁵³ (dalej: Wytyczne IZ LRPO), w których określił zasady monitorowania trwałości projektów współfinansowanych w ramach tego programu. Szczegółowe procedury dotyczące monitorowania i kontroli projektów w okresie trwałości IZ LRPO określiła w Podręczniku Procedur Instytucji Zarządzającej Lubuskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2007–2013⁵⁴ (dalej: Podręcznik procedur IZ LRPO).

⁵² „Nieuzasadniona korzyść” – definicja pojęcia na użytek systemu wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, str. 44–45.

⁵³ Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Lubuskiego nr 125/770/08 z dnia 8 sierpnia 2008 r. zmieniony uchwałami Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 2 grudnia 2012 r., 2 grudnia 2010 r., 29 listopada 2011 r. oraz 30 kwietnia 2013 r.

⁵⁴ Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Lubuskiego nr 183/2172/13 z dnia 30 kwietnia 2013 r.

Zarząd Województwa Małopolskiego powierzył realizację II osi priorytetowej MRPO Małopolskiemu Centrum Przedsiębiorczości, które wykonuje zadania Instytucji Pośredniczącej na mocy porozumienia z 7 marca 2008 r.⁵⁵ Zarząd Województwa Małopolskiego określił szczegółowe procedury dotyczące monitorowania i kontroli trwałości projektów współfinansowanych w ramach II osi priorytetowej MRPO w *Podręczniku Instytucji Pośredniczącej II stopnia we wdrażaniu II osi priorytetowej Gospodarka Regionalnego Szansy Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013*⁵⁶ (dalej: *Podręcznik procedur IP MRPO*). IP przygotowała także *Instrukcję dla beneficjentów II osi priorytetowej MRPO dotyczącą obowiązku utrzymania trwałości projektu*⁵⁷ (dalej: *Instrukcja IP MRPO*).

Zarząd Województwa Śląskiego powierzył realizację I osi priorytetowej RPO WSL Śląskiemu Centrum Przedsiębiorczości, które wykonuje zadania Instytucji Pośredniczącej na mocy porozumienia z 31 października 2007 r.⁵⁸ Zarząd Województwa Śląskiego przyjął *Wytyczne dla Instytucji Pośredniczącej Drugiego Stopnia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013*⁵⁹ (dalej: *Wytyczne dla IP RPO WSL*), w których zobowiązał IP m.in. do monitorowania i kontroli trwałości projektów dofinansowanych w ramach I osi priorytetowej SPO WSL. Szczegółowe procedury dotyczące monitorowania i kontroli projektów w okresie trwałości IZ RPO WSL określiła w *Podręczniku procedur wdrażania Instytucji Pośredniczącej Drugiego Stopnia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013*⁶⁰ (dalej: *Podręcznik procedur IP RPO WSL*).

Umowa o dofinansowanie projektu

Zgodnie z art. 30 UZPPR, podstawę dofinansowania projektu stanowi umowa o dofinansowanie projektu zawarta z beneficjentem przez instytucję zarządzającą albo działającą w jej imieniu instytucję pośredniczącą lub instytucję wdrażającą⁶¹. Umowa określa warunki dofinansowania projektu, a także prawa i obowiązki z tym związane. W umowie określone są koszty realizacji projektu i źródła jego finansowania, wysokość i forma, w jakiej przekazane zostanie dofinansowanie oraz warunki jego wypłaty. Postanowienia umowy⁶² zobowiązują również m.in. beneficjenta do:

- pełnej realizacji celów projektu określonego poprzez wskaźniki produktu i rezultatu założone we wniosku o dofinansowanie stanowiącym załącznik do umowy,
- utrzymania ww. celów w okresie trwałości określonym w art. 57 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006,
- niepoddawania projektu w okresie trwałości zasadniczej modyfikacji w celu osiągnięcia nieuzasadnionej korzyści,
- przechowywania dokumentacji projektowej,

⁵⁵ Porozumienie w sprawie wdrażania II osi priorytetowej „Gospodarka Regionalnej Szansy” Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013 zawarte w Krakowie w dniu 7 marca 2008 r. pomiędzy Zarząd Województwa Małopolskiego a Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości.

⁵⁶ Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Małopolskiego nr 1138/12 z dnia 20 września 2012 r.

⁵⁷ http://www.mcp.malopolska.pl/MCP/Informacje_dla_beneficjentow/Instrukcja_dotyczaca_obowiazku_utrzymania_trwalosci_projektu,178.html.

⁵⁸ Porozumienie w sprawie zasad realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 zawarte w Katowicach w dniu 31 października 2007 r. pomiędzy Zarząd Województwa Śląskiego a Śląskim Centrum Przedsiębiorczości.

⁵⁹ Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 523/240/IV/2013 z dnia 12 marca 2013 r.

⁶⁰ Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 2403/182/IV/2012 z dnia 30 sierpnia 2012 r.

⁶¹ Art. 30 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju w przywołanym brzmieniu obowiązuje od 20 grudnia 2008 r., co oznacza, że ma zastosowanie do umów zawartych po tej dacie.

⁶² Zgodnie z przykładowym wzorem umowy o dofinansowanie projektu w ramach II osi priorytetowej MRPO.

- informowania i promocji projektu,
- realizacji obowiązków dotyczących kwalifikowalności podatku VAT,
- poddania się kontroli i realizacji zaleceń pokontrolnych,
- składania sprawozdań / raportów / oświadczeń dotyczących trwałości projektu.

Beneficjent jest zobowiązany, zgodnie z umową, do realizacji projektu z należytą starannością, w szczególności ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i procedurami w ramach programu oraz w sposób, który zapewni prawidłową i terminową realizację projektu oraz osiągnięcie i utrzymanie w okresie trwałości celów (w tym produktów i rezultatów) zakładanych we wniosku o dofinansowanie.

Zgodnie z umową beneficjent jest zobowiązany do pomiaru wskaźników osiągniętych w wyniku realizacji projektu zgodnie z założeniami określonymi we wniosku o dofinansowanie. Wprowadzenie istotnych zmian wskaźników produktu i rezultatu założonych we wniosku o dofinansowanie wymaga akceptacji IZ / IP i jest dokonywane w drodze aneksu do umowy. Zgodnie z umową beneficjent w okresie trwałości ma obowiązek poddać się kontroli upoważnionych instytucji w zakresie realizacji celów projektu i utrzymania osiągniętych wskaźników.

Zgodnie z umową IZ / IP może rozwiązać umowę o dofinansowanie i wezwać beneficjenta do zwrotu całości lub części dofinansowania wraz z odsetkami jak dla zaległości podatkowych⁶³:

- gdy w okresie trwałości projekt ulegnie znaczącej modyfikacji w rozumieniu art. 57 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006,
- w przypadku zawinionej przez beneficjenta niepełnej realizacji wskaźników założonych we wniosku o dofinansowanie.

Ustawa o finansach publicznych

Zasady ogólne zarządzania środkami pochodzącymi z funduszy strukturalnych, w okresie objętym kontrolą zostały określone w ustawach z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych⁶⁴ (UFPN) i z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶⁵ (UFP). Zgodnie z art. 206 UFP (art. 209 UFPN), szczegółowe warunki wykorzystania i rozliczania przyznanych środków pochodzących z budżetu UE określa umowa o dofinansowanie projektu zawarta z beneficjentem tych środków.

Szczegółowe przepisy dotyczące środków pochodzących z budżetu UE zostały zamieszczone w art. 184–195 i 202–210 UFP (art. 200–214 UFPN). Zgodnie z art. 184 ust. 1 UFP (art. 208 ust. 1 UFPN), wydatki związane z realizacją programów finansowanych z funduszy strukturalnych są dokonywane zgodnie z procedurami określonymi w umowie międzynarodowej lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu.

Zgodnie z art. 207 UFP, w przypadku gdy środki przeznaczone na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich są:

- 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,

⁶³ Definicje nieprawidłowości i nadużycia finansowego, instytucje uczestniczące w systemie wykrywania nieprawidłowości i ich obowiązki, a także sposób postępowania w przypadku wykrycia nieprawidłowości zostały określone w wydanych przez Ministra Rozwoju Regionalnego *Wytycznych w zakresie sposobu postępowania w razie wykrycia nieprawidłowości w wykorzystaniu funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności*: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Dokumenty/wytycznepolskie/who/Strony/wytyczne.aspx>.

⁶⁴ Dz. U. Nr 249, poz. 2104 ze zm. – obowiązywała do 31 grudnia 2009 r.

⁶⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm. – obowiązuje od 1 stycznia 2010 r.

- 2) wykorzystane z naruszeniem procedur obowiązujących przy ich wykorzystaniu,
 - 3) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości
- podlegają zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami⁶⁶.

Środki wypłacone w ramach umowy o dofinansowanie przed 1 stycznia 2010 r. podlegają zwrotowi zgodnie z art. 211 UFPN w związku z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych⁶⁷. Natomiast środki wypłacone w ramach umowy o dofinansowanie po 1 stycznia 2010 r. podlegają zwrotowi na podstawie art. 207 ust. 8 pkt 1. UFP w części współfinansowania z budżetu środków europejskich odpowiadające wkładowi EFRR i współfinansowania krajowego.

⁶⁶ Szerzej na ten temat: M. Szymański, *Zwrot środków nieprawidłowo wykorzystanych przy realizacji programów Unii Europejskiej na podstawie przepisów ustawy o finansach publicznych*, „Kontrola Państwowa” nr 2/2010. Ł. Wyszomirski, *Zwrot środków europejskich przez beneficjenta*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” nr 1/2013. W. Miemieć, *Przesłanki determinujące zwrot środków przeznaczonych na finansowanie programów realizowanych przez JST z udziałem bezzwrotnych środków europejskich*, „Finanse Komunalne” nr 1-2/2012.

⁶⁷ Dz. U. Nr 157, poz. 1241 ze zm.

Wykaz podstawowych aktów prawnych oraz wytycznych i zaleceń dotyczących kontrolowanej tematyki

Prawo Unii Europejskiej:

- 1) Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. U. L 210 z 31.7.2006 r., s. 25 ze zm.)
- 2) Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. U. L 371 z 27.12.2006 r., s. 1 ze zm.)
- 3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 (Dz. U. L 210 z 31.07.2006, s. 1 ze zm.)

Prawo krajowe:

- 1) Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 ze zm.)
- 2) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.)

Wytyczne, zalecenia i inne dokumenty:

- 1) Guidance document on management verifications to be carried out by Member States on operations co-financed by the Structural Funds and the Cohesion Fund for the 2007–2013 programming period (dokument nr 08/0020/04-EN przyjęty 5 czerwca 2008 r. przez Komitet Koordynujący Fundusze przy Komisji Europejskiej (ang. the Coordination Committee of the Funds – COCOF), nietłumaczony na język polski: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/conferences/manauth/doc/management_verifications_en.pdf)
- 2) Rules and conditions applicable to actions co-financed from Structural Funds and Cohesion Fund. An overview of the eligibility rules in the programming period 2007–2013 (Dokument przyjęty przez Komisję Europejską w lutym 2009 r., nietłumaczony na jęz. polski: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/eligibility/eligibility_2009_en.pdf)
- 3) Krajowe wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007–2013 (<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Dokumenty/wytycznepolskie/who/Strony/wytyczne.aspx>.)
- 4) Podręcznik pt. *Zagadnienie zachowania trwałości projektu współfinansowanego z funduszy europejskich* (http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/Dokumenty/pp/Lists/Prawo%20Polskie/Attachments/19/Podrecznik_ws_trwalosci_20032012.pdf)
- 5) Wytyczne Instytucji Zarządzającej Lubuskim Regionalnym Programem Operacyjnym dotyczące monitorowania realizacji projektów (Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Lubuskiego nr 125/770/08 z dnia 8 sierpnia 2008 r. zmieniony uchwałami Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 2 grudnia 2012 r., 2 grudnia 2010 r., 29 listopada 2011 r. oraz 30 kwietnia 2013 r.)

- 6) Podręcznik Instytucji Pośredniczącej II stopnia we wdrażaniu II osi priorytetowej Gospodarka Regionalnej Szansy Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013 (Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Małopolskiego nr 1138/12 z dnia 20 września 2012 r.)
- 7) Instrukcja dla Beneficjentów II osi priorytetowej MRPO dotycząca obowiązku utrzymania trwałości projektu (http://www.mcp.malopolska.pl/MCP/Informacje_dla_beneficjentow/Instrukcja_dotyczaca_obowiazku_utrzymania_trwalosci_projektu,178.html)
- 8) Wytyczne dla Instytucji Pośredniczącej Drugiego Stopnia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 (Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 523/240/IV/2013 z dnia 12 marca 2013 r.)
- 9) Podręcznik procedur wdrażania Instytucji Pośredniczącej Drugiego Stopnia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 (Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 2403/182/IV/2012 z dnia 30 sierpnia 2012 r.)

Wykaz jednostek, w których przeprowadzono kontrolę wraz z ocenami

L.p.	Jednostki, w których przeprowadzono kontrole	Ocena kontrolowanej działalności ⁶⁸
1.	Śląskie Centrum Przedsiębiorczości w Chorzowie	P(n)
2.	Gliwickie Zakłady Urządzeń Technicznych GZUT S.A. w Gliwicach	P(n)
3.	Fundacja Proventus Spółka Komandytowo-Akcyjna w Katowicach	N
4.	Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszyw Mineralnych i Lekkich Sp. z o.o. w Gliwicach	P
5.	SEMPRE Farby Sp. z o.o. w Bielsku-Białej	P
6.	Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości w Krakowie	P
7.	Centrum Medycyny Profilaktycznej Sp. z o. o. w Krakowie	P
8.	Zakład Usług Elektro-Mechanicznych, Budowlanych, Handlowych, Transportowych i Projektowych ZUE-MBHTiP w Myślenicach	P
9.	PLAST-DACH Sp. z o. o. w Myślenicach	P
10.	Zakład Metalowy Plast-Met w Olkuszu	P
11.	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze	P(n)
12.	ZASTAL Transport Sp. z o.o. w Nowej Soli	P(n)
13.	Mazel sp. j. w Zielonej Górze	P
14.	ZIEL-BRUK w Zielonej Górze	P
15.	Hanke Tissue w Kostrzynie	P

⁶⁸ Użyty skrót oznacza: P – ocena pozytywna, P(n) – ocena pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, N – ocena negatywna.

Wykaz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły czynności kontrolne w poszczególnych podmiotach objętych kontrolą

Lp.	Jednostka objęta kontrolą		Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę
	Nazwa	Funkcja	
1.	Śląskie Centrum Przedsiębiorczości w Chorzowie	Instytucja Pośrednicząca	Delegatura w Katowicach
2.	Gliwickie Zakłady Urządzeń Technicznych GZUT S.A. w Gliwicach	beneficjent	
3.	Fundacja Proventus Spółka Komandytowo-Akcyjna w Katowicach	beneficjent	
4.	Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszyw Mineralnych i Lekkich Sp. z o.o. w Gliwicach	beneficjent	
5.	SEMPRE Farby Sp. z o.o. w Bielsku-Białej	beneficjent	
6.	Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości w Krakowie	Instytucja Pośrednicząca	Delegatura w Krakowie
7.	Centrum Medycyny Profilaktycznej Sp. z o. o. w Krakowie	beneficjent	
8.	Zakład Usług Elektro-Mechanicznych, Budowlanych, Handlowych, Transportowych i Projektowych ZUE-MBHTiP w Myślenicach	beneficjent	
9.	PLAST-DACH Sp. z o. o. w Myślenicach	beneficjent	
10.	Zakład Metalowy Plast-Met w Olkuszu	beneficjent	
11.	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze	Instytucja Zarządzająca	Delegatura w Zielonej Górze
12.	ZASTAL Transport Sp. z o.o. w Nowej Soli	beneficjent	
13.	Mazel sp. j. w Zielonej Górze	beneficjent	
14.	ZIEL-BRUK w Zielonej Górze	beneficjent	
15.	Hanke Tissue w Kostrzynie	beneficjent	

Wykaz podmiotów, którym przekazano Informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Minister Infrastruktury i Rozwoju
6. Marszałkowie Województw
7. Przewodniczący Sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Regionalnego
8. Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
9. Przewodniczący Senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Rządowej
10. Szef Kancelarii Prezydenta RP
11. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
12. Szef Kancelarii Sejmu
13. Szef Kancelarii Senatu